

31043

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9. } చెన్నపట్టణము 1922 వ సం॥ మే నెల 12 వ తేది శుక్రవారము } No. 35.
సంపుటము ౯ } దుందుభినామ సంవత్సరము, వైశాఖ మాస బహుళ ప్రథమం. } సంచిక ౩౫

భృంగామలక తైలము

అనే స్నాన తైలము చాల ప్రసిద్ధి జెందినది.
కండమంట, హస్తపాదములదాహము, శరీరతాపము ఇవి ఈ తైలోపయోగమునకు వెంటనే నివృత్తి యగును. మెదడుకు చాల చలవయ్యును. చర్మము మృదువుగాను, చల్లదిగాను, ఆరోగ్యముగాను ఆగుచున్నది. వెంట్రుకలు ఆకాలములో తెలుడగుట, పూడిపోవుట, వీనిని నివృత్తింపను. నూర్గావర్తము మొదలయిన తలనొప్పలు, తలచుట్టుట మొదలైన వికారములున్న నివారణ పగును. అనేక ఆయుర్వేద - అంగల వైద్యశ్రేణులవల్ల ఈ తైలము క్షాంభింపబడి యున్నది. డిప్లోమా బొందిన ఆయుర్వేద చికిత్సలున్న యస్. కే. పి. డి. ఆయుర్వేదాన్ని త్రియందు ప్రధాన డాక్టరును వైద్యకలానిధి సుపాదకులుగాను నుండు (8497)
ఆయుర్వేద భూషణం పండిత యం. దురైస్వామి అయ్యార్ - ర్, పి. కే. పి. సి.
వారిచేత ఈతైలము తయారుచేయబడినది ఖరీదు సీసా 1-కి రూ॥ 1-4-0. తహాలుఖర్చు మొదలైనవి ప్రత్యేకము.
ఆర్యభౌషధశాల, 7, ఆదియప్ప మొదలివీధి, వేవేరి, మదరాస్.

మోహినీతైలము

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి రూ 0-12-0
శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
అమృతాంజనము డిపో. మదరాసు బొంబాయి.

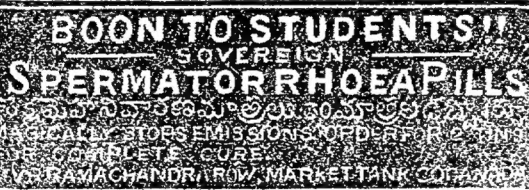
బహుమానము

వైద్యవిద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు నూర్గదర్శి
అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య వారాయణజీ కేశవజీ,

(8198) 27, చివాటాబాద్, మదరాసు.

(3081) "కత్తికట్టలు"

వైద్యకత్తి కత్తి గజము పొడుగు గలవి. సాగనైనవి
1-కి రూ॥ 4-8-0

డజను కొనువారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చుల వేత
వలయువారు ఆర్డరుతో ఒక రూపాయి అడ్వాన్సు
పంపవలెను.

కట్టల అండ్ లాక్ మేకర్స్ లిం.
సెర్వెటూరు. (గోదావరిజిల్లా)

టెలిగ్రాఫిక్ అడ్రెసు: "ఇంద్రప్రస్థ" సెర్వెటూరు.

అమృతాంజనము

గాయము పుండ్లకు ఘనమయిన మందు.

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది.

అమృతాంజనము అన్ని నెలపులకు సిద్ధామృతము.

అమృతాంజనము అమృతశబ్ద మాదినిగల మాయమందు గాదు.

నకలు మందులవలన మోసము గలుగును.

పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసము గలుగుదు.

అమృతాంజనము అంజనశబ్ద మంతమున గల నకలుమందు గాదు.

అమృతాంజనమునకు సాటియైనమందు అమృతాంజనమే.

అమృతాంజనం డిపో, { 6, 7 తంబుకెట్టివీధి, బార్లీ బాక్ - మద్రాసు.
లేక 109 ఫ్రేరింగ్స్ట్రీట్, ఫోర్ట్ - బొంబాయి.

For Sale Overland.
వెలతక్కువ. శ్రేష్ఠమైనవస్తువు.

మోటారుకారు, మాడెల్

90. American Car

స్టీమరు మోటారుగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం దొరకనటువంటిన్ని, సదరు మోటారుకారు, మాడెల్ 90 ఓవర్ లాండు యూక్రింద అడ్డెసు వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది.

వలయువారు యూక్రింద అడ్డెసువారికి వ్రాసి విచారించ కోరెదము.

(17) బద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ.

గుంటూరు. ఫరంబాడు, గుంటూరు.

అత్యవశ్యకము. విల్వాద్రి లేహము. అత్యుత్కల్యము.

ప్రతియింట నుండదగిన వస్తువు
అనేక వఃశూలికలనుండి
తయారుచేయబడినది. ఒక గ్లా
లి పరిమాణముగల మందు భు
జించిన మూలవ్యాధి, అత్యు
ష్ణము, పీనసము, కడుపునొప్పి
ఆజీర్ణము, మలబంధము, భేద
లు, వాంతి, నీరుబాద్యము,
మొదలు కఠిన వ్యాధులను
అత్యవశ్యకముగా అనల్ప

కాలమున అనివారంపజేయును. ఆరోగ్యవంతులకు కూడ బలమును
పటుత్వమును కలుగజేయును. శాస్త్రయుక్తముగ జేయబడినది.
దీనియందు లోహలోపములు కనబరచువారికి 50 రూపా
యలు బహుమాన మిచ్చబడును. వెల సేన రూ. 8-8-0.

టి. వి. పెరుమాళ్లు అండు కంపెనీ,

(91) పోట్టు బాక్సు నెం. 1274. మదరాసు.

వేమన

(సంపూర్ణ జీవితము, బోధనలు)

కర్త:- వంగూరి సుబ్బారావు.

[వ్యాయమార్తి శ్రీ శేషా రామేశ్వరగారి పీఠికతో]

ఇదివఱకు వేమనను గూర్చి ప్రకటింపని చరిత్రాంశములు వెక్కు లున్నవి. చిత్రపటములతో

1-కి రూ॥ 2-0-0

ఆంధ్రక్షత్రియులు

ఈ చర్చనై జరిగిన వాదోపవాదములు అద్భుతము.
రూ॥ 1-3-0

వెంటనే వ్రాయుడు. (3268)

కమలకుటీరము,

త్రిపిఠేను - మదరాసు.

“దండా” పోలీసుల చర్యలు

ఒక కమిషనరు అభిప్రాయములు

(అమృత బజారు పత్రిక)

గుజరాత్ లో వజీరుస్థాన్ కార్యకర్తలను, కమిషనరునకు జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల నిమిత్తము ప్రకటించుచున్నాము:-

హెచ్. పి. టాలిక్టాగారు ఐ. సి. యస్.

లాహోరు డివిజన్ కమిషనరు, గుజరాత్ లో

అయ్యో,

ఇటీవల మాడోలస్థానములో నంగీకరించబడిన తీర్మానము ప్రతిని ఇందువలన బంధువులైనా, మీరు ఇచ్చితిరికావు వచ్చియున్నారని విని, మా సబుకమిటీని సంకల్పించుటకు రేపుగాని, ఎల్లండిగాని మీరు పిలువబడునా యని కనుగొనుటకు నా కాజుయెనది.

గుజరాత్ లో
27-4-22

విభేయిండు,
మేలూరాం
వక్రీళ్ల సంఘకార్యదర్శి.

తీర్మానము

ఏప్రిల్ 26 వ తేదీన వక్రీళ్ల సంఘములో నంగీకరించబడిన తీర్మాన మేమనగా:- లాహోరింగు (వజీరు), ఇతరులమీద ప్రభుత్వమువారు చేసిన కేసు విచారణను జూరుటకు కొద్ది ఆవరణమున కరుదించివేట్టియు, ఆరుదించుచున్నట్టి కాంటింటుకులగు పౌరులను కంటాపోలీసులు తమ అధికారుల (పోలీసు) వాముతో తమ ఇష్టము వచ్చినట్టి అధికారులగు ధుర్జుల్రలతో గొట్టినందు కీ సంఘమువారు తమ ప్రాధికారమును ఆసక్తిని గనబరచుచున్నార. పోలీసు లిట్లవసరముగ కార్యముచేసింతుట తమ అధికారమునకు దుర్వినియోగమునకు యనియు, ప్రజాకాంతికి భంగకర మనియు వక్రీళ్ల సంఘమువారి నిశ్చితాభిప్రాయము.

కమిషనరు ప్రత్యుత్తరము.

అయ్యో, ఇప్పుడు జరుగుచున్న కేసు విచారణ సంబంధములో పోలీసు వారలవలించిన చర్యలను గురించి చర్చించుటకు నేను మీ సబుకమిటీని సంకల్పించుటకు నేదోకేదో ఏమి పడునాయని మీరు ప్రాసిన లేఖ అంగీకరించితిని. కేసు నేడే విచారణకు వచ్చునని నాకు తెలియుచున్నది. ఆవసరమైనచో నేను వారిని రేపు ఉదయము 8-15 నిమిషములకు చూడగల్గుదును గాని 8-15 నిమిషములకు నేను నయలలో ఉండుటకును లేదు.

కానన విరూధముగ జేర నీ సమాచారములను ఆరెట్టుచేయుటకంటె బాట్రోలుటయే మేలని నాభావము. పోలీసులు భరితముగ కర్మలకు కీర్తిపాదించు భాగ్యము లభించదు. రాకల్పిండి, లాహోరు పట్టణములలో నిట్టి పద్ధతి జరుపవలయునని దెలిసి నేను చూచితిని

సరే, సంఘమువారు నన్ను కాడగోరు నెడల, కనిపారము ఉదయము 7x 15 నిమిషములకు నేను సంసిద్ధుడగును.

ఇట్లు
హెచ్. పి. టాలిక్టాగారు.

హెచ్. పి. టాలిక్టాగారు, ఐ. సి. యస్

లాహోరు డివిజన్ కమిషనరు, గుజరాత్ లో

అయ్యో, నేను మీరు ప్రాసిన జాబు చేరినది. కానన విరూధముగ సమాచారములను పోలీసులకు కాననముగ వును చర్యలను కైకోవలెను గాని న్యాయముగ తమ ధర్మములను నిర్వహించుకొను చున్న కాంటింటుకులగు పౌరులను పోలీసులు దౌర్జన్యముతో హింసించరాదు. ఇకమిడట ఇట్లు జరుగకుండ మీలో ఈ పోలీసు దౌర్జన్యమును గురించి కలసి మాట్లాడవలెనని మా సంఘముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము. అయితే మీరు నూచించినట్టి సందర్భములలోను, మీ అభిప్రాయము విదితమైన తరువాత మీరు బయలుదేరకమునుపు 15 నిమిషముల వేపు మీ కాలము వృథాచేయుటకులన మా సంఘమున కేలాటి ప్రయోజనముండదు.

ఇట్లు,
మేలూరాం,
వక్రీళ్ల సంఘకార్యదర్శి.

* * *

చిత్తరంజనదాసును వదలుట

వదంతియం దెంతసత్యము గలదు ?

(అమృత బజారు పత్రిక)

అమృత బజారు పత్రికా సంపాదకునకు వరదప్రసన్న పాటి అను విశేషము డిట్లు వ్రాసెను:-

అయ్యో, చిత్తరంజన దాసుగారిని వదలి పెట్టుటకు సంకల్పమును వారాజులను బంపిరని ఒక కిందవంతి గలదని “వసుమతి” పత్రిక ప్రకటించెను. ఎన్నడైతే దుబయటు వచ్చునో యని అందరు ఎదురుచూచుచుండిరి గాని సంకల్పమును వారి కింతటి తెలివి ఎట్లు కలిగినా యని పలువుర కాశ్చర్యము కలిగెను. చెనసాలల కథికారి యగు కార్య నిర్వాహక సభ్యుడు దాసుగారిని వదలిపెట్టుట కంగీకరించినను, అతని సహచర్యుడు ఇష్ట డిటీవల ఆంగ్లరాజ్యములును విశేషముగ ప్రకటించుట కారంభించినవారు మొండిపట్టు పట్టిరి నెలలు గడచిపోకముందు నిడిచిపెట్టరాదని చెప్పెనని ఇప్పుడు బయల్పడినది. ప్రభుత్వమువారి దిష్టము తమ తీర్మానమును కారణమునకు వెలుపకుండ ప్రకటించవచ్చును.

వరదప్రసన్న పాటి.

బారిసాలు మేజిస్ట్రేటు విచిత్రచర్యలు

ప్రతికూలపుచర్యల సంఘము

మే 9 వ తేదీ “సర్వం” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:- బారిసాలు మేజిస్ట్రేటుకు తన నిజధర్మము సంపూర్ణముగ బోధపడినట్లు వదదు. అతడు “దయ్యోరు” పత్రికలో కేరియండ్ వలసినది. అసహాయవాదుల చర్యలను ప్రతిఘటించుట కతడొక “ప్రతికూలపుచర్యల సంఘము”ను స్థాపించి, న్యాయ సంరక్షణమున కడితొరడునని చెప్పుచున్నాడు. మా కీ సంఘములో నెవ్వరు సభ్యులు గాగలరో నిబంధనలు తెలియవుగాని ప్రతి అధికారును ఆ సంఘపుసభ్యులు జరుగుచున్నది. ఆ సభా కార్యక్రమము “బారిసాలు హి-కేషి”లో ప్రకటించబడినది. వారిని మే మిచ్చట పొందుపరచుచున్నాము.

ప్రతికూలపుచర్యల నవలంబించుసంఘము

సభకు వచ్చినవారు:- పి. హెచ్. వాడెల్ ఐ. సి. యస్. మండల దండనాధికారి హెచ్. పి. యస్. టౌనెండు ఐ. సి. యస్. అడివనల్ మేజిస్ట్రేటు బి. వి. మె గారు పోలీసు అడివనలు సూపరింటెండెంట్లు మాన్వీరములను హస్తేనారీ యం. యల్. సి. బాబు బెనోదీ బేనారీ నాసుగుప్ర దిప్ర్యాటీ మేజిస్ట్రేటు.

1. స్వరాజ్యనిధిపైటైన కలిగియుండేవాడిమీద పీఠైవ వోట్లచర్యను వ్రేలుట 2. స్వరాజ్యకార్యాలయములలో ప్రసిద్ధి గాంచినవాలంటీర్ల చరిత్రము వ్రాసి, వారికి ప్రతికూలపుచర్యలను గలుగొనుట.

బారిసాలు } పి. హెచ్. వాడెల్
28 ఏప్రిల్ 1922 } జిల్లా మేజిస్ట్రేటు, బేకరుగంజి
మే 886-15-22-994 సి.

ఈసభాకార్యక్రమముయొక్క ప్రతులు అందరు గుబడివిజనల్ అధీనములకు పంపబడుచున్నవి. వారవసరమైన చర్యలను దీసికొనవలెను.

బారిసాలు } పి. హెచ్. వాడెల్
24 ఏప్రిల్ 1922 } జిల్లా మేజిస్ట్రేటు, బాకరుగంజి
జిల్లా మేజిస్ట్రేటు దీనినిగురించి శ్రద్ధతో పని చేసెను. అతడనేకమందినీళ్లకు, ఇతరులకు ఇట్లా కలేఖను వ్రాసిపంపెను:-
నెం 995-1000 15-22

అయ్యో! స్వరాజ్యనిధికి, కనూలుచేయుటకు మియింటిలో నొకపెట్టె యున్నది. ఇది నిజమో దయచేసి నాకు తెలుపండి.

ఇట్లు
(సం) పి. హెచ్. వేడెల్.

స్వరాజ్యనిధికి చంకాలనిచ్చిన ప్రభుత్వోద్యోగులమీద ఇట్టి అధికారులకు వర్తమానములు పంపబడెను. స్వరాజ్యనిధికి ద్రవ్యమునిచ్చుటవలన సర్కారు పింఛన్ దీసికొనువానిని విశేషముగ బారిసాలులో బాధపెట్టుచున్నారు.

ఈ తెలివిపాపగులేఖకు వక్రీళ్ల ఏమిప్రత్యుత్తరము బంపిరో కనుగొనవలెను. యుద్ధకాలములో ఇరుపక్షముల నిజమైన గుణము బయల్పడునని విక్రమచర్యార్థి వ్రాసెను. ఇన్నాళ్లుగ నిరంకుశప్రభుత్వమున కడ్డుముగనన్న రెక్కలను మనకద్రవ్యము ఒకదానితరువాత ఇంకొకదానిని ఉడతెలుకుచున్నది. ఈ రెక్కలు నిరంకుశ ప్రభుత్వముయొక్క నిజరూపమును కప్పిపెట్టుచుండెను. ప్రకృతస్థితియందే బాధానభవ మన నెట్టిదో నునకు బోధపడుటకు పిలువబడుచున్నది.

దేవదాసుగాంధీగారి లేఖ

ప్రభుత్వోద్యోగుల ఆక్షేపణ

బెబ్బలవలన చనిపోలేదు

వరకుగంజిలో పోలీసువారి దురాగతములను గూర్చి మేజిస్ట్రేటు విచారణచేసెను. బుద్ధిచూచు రమనతడు పోలీసు వారు కొట్టిన బెబ్బలవలన చనిపోలేదు. కాలమరణమునే పొందెను. పోలీసువారు అక్రమముగా ప్రవర్తించలేదు. వారు సారాదుకాణములవద్దనుండి ప్రజలను ఛదరగొట్టిరి. అప్పుడు కొందరికి గాయములు కలిగినను ప్రమాదకరములగు గాయము లెవరికిని తెగులలేదని గోరకుపూరుకమిషనరు ప్రకటించెను.

రాజుప్రతినిధి-మైసూరు మహారాజు

మైసూరు మహారాజుగారు సిమ్లాలో రాజ్యకరినిధిని సందర్శించిరి.

క్రొత్త జాతీయ ఉద్యమదినపత్రిక

మందువారమునుండి లక్నోలో వాల్మీకి అను జాతీయ ఉద్యమ దినపత్రిక ప్రకటించబడును. ఆపత్రికకు రాధు అబ్బాసీ గారు సంపాదకుడుగా నుండును.

ఆంధ్రదేశ శ్రీవైష్ణవ సమ్మేళనము.

వైసమ్మేళనము ఈనెల ౧౮-౧౯-౨౦ తేదీలను విశాఖపట్నంజిల్లా రామతీర్థములో జరుగును ఈ సభకు శ్రీ తుని మహారాజావారి ఆచార్యులును ఆధాన విద్వాంసులున్నా నగు శ్రీమాన్ ఉభయశేదాంత తర్కవిద్వాన్ శ్రీమన్నల్లూన్ చక్రవర్తుల వరద వెంకటరంగాచార్యులు అయ్యుచుండగారు అధ్యక్షుడ వహించుటకు నంగీకరించిరి.

నర్సాపురం తాలూకా ప్రాథమిక పాఠశాలలో

పాఠ్యాయుల సభ

తాలూకాలోని బోర్డుపాఠశాల పాఠ్యాయులందరు 30-4-1922 సం॥ తేదీ యదయము నర్సాపురం కేంజీస్కూల్ల సభ నడిపింట్లు ముప్పైవరవారగుమహారాజ్జీవులపాక నూర్య నారాయణగారి అధ్యక్షత్వక్రింద సమావేశమైరి. వారు ప్రభా నోపాధ్యాయులు గమనించవలసిన విశుల గూర్చియు, పాఠ కాలయందు మరేబోధ జేయవలసిన అత్యవసరగూర్చియు చర్చగా బోధింపిరి. మధ్యాహ్నము ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలో పాఠ్యాయులందరు వాటియార్థి కకవ్వములగూర్చి చర్చించుటకు మహారాజ్జీ గ్రంథి వెంకటరెడ్డి బి. యె. బి. యల్. వ్రాజుగొట్ట వక్రీలుగారి అధ్యక్షత్వక్రింద సమావేశమై వేరనాభివృద్ధి విషయమునుగూర్చియు, అలవెన్సులగూర్చియు కొన్ని ముఖ్యతీర్మానములు చేసిరి.

The Y. M. H. Club Cocanada.

శ్రీ యువజనానందసంఘము కాకినాడవారు

బెజవాడలో శ్రీమైలవరం

బాలభారతీసంఘమువారి హాలులో

13-5-22 శనివారమునుంచి నాటకములు ప్రదర్శించు

13-5-22 శనివారము కృష్ణలీల త్రయ.

15-5-22 సోమవారము ధ్రువవిజయము

పురుషులకు: యూ 3, 2, 1, 0-8-0

బిళ్లెట్టు:- శ్రీలకు: ,, 2, 1, 0-8-0

(86) సా. శేషగిరిరావు, కార్యదర్శి.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిఅర్ధరులు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పక గావింపవలెనని కోరుచున్నాము. ఆం పి వ్యవస్థాపకుడు.

చందూరి పున్నయ్య తిలక్ జాతీయపాఠశాల, తెనాలి

ఈ పాఠశాల 1920 సం॥ డిసెంబరు నెల శ్రీయుత చందూరి పున్నయ్యగారి జ్ఞాపకార్థము వారిమూడు పాన మంతరావుగారిచే ప్రతిపది తెనాలి, తదితర గ్రామ వాస్తవ్యుల యుత్సాహమున స్థాపింపబడినది.

స్థాపింపబడినపుడు 8 తరగతులతోను 8 మంది యుపాధ్యాయులతోను రూపాయి 100 మంది బాలురతో ప్రారంభింపబడి ఒకటిరెండు మాసములలోనే 15 మంది యుపాధ్యాయులతోను 225 బాలురతోను, ప్రస్తుతము కారాగృహము నలంకరించుచున్న శ్రీయుత ఇతికాల సూర్యనారాయణగారి కార్యద్యోత్యమునను ప్రస్తుతము గుంటూరు జిల్లా సంఘ కార్యదర్శిగనున్న శ్రీయుత గుళ్ళపల్లి రామకృష్ణయ్యగారి ప్రధానోపాధ్యాయత్వమునను 1921 డిసెంబరువరకు జయప్రథముగా నడుపబడినది.

ఈ పాఠశాల సహాయోద్యమల మగుడు సుద్యమమునకు గలుగుచున్న ఒడుదుడుకుమార్పు లిచ్చటను గాన్పించుచున్నది. క్రిందటి డిసెంబరు నెలలో పన్నుల విరాళాదిగాగల కాసననిగోధము చవిచూడ నుద్దేశ్యము మాజిల్లాలో మొలకెత్తగనే పాఠశాలబాలకుల ఆదాయముఖ్యముగ 7-8 తరగతుల బాలురకును సహాధ్యాయులకును తమకైక పాఠశాలయం దిమ్మియుంచటను సవ్యముగాదని యుద్ద్యమప్రచారమునకై జాతీయ సేవ కాకు యశాంతిదళంబున సభ్యత్వము వహించిరి. అప్పుడు జిల్లా జాతీయభావములేని ఏకొందియందియోగాని ప్రజలందరను అతియుత్సాహమున దేశసేవకైను దీక్షవహింప, మా పాఠశాల యువకులుమాత్ర మెట్లు కనువియుదురు? ఆసందర్భమున పాఠశాలబలము కొంత దగ్గుటయు, కార్యక్రమమున గొంచెమును న్నియు జరిగినదనుట నిజము.

తిరిగి పాఠశాల 1922 సం॥ జనవరి నెలలో చలికాలపు కృతస్థానంతరం తెరచినపుడును తరువాతను కొన్ని గోబుల బాలుర హాజరును ఒట్టి యుపాధ్యాయులలో గొన్ని మార్పులను. 7-8 తరగతులు నాపివేయుటయు తటస్థించును.

ప్రస్తుతము పాఠశాలలో 6 తరగతులును, ఘమారు 100 విద్యార్థులుగలరు. ఉపాధ్యాయులు 6 గురున్న పాఠశాలామిక కాఖకు యధా ప్రకారము నలుగురు ఉపాధ్యాయులును మొత్తమున 10 మంది ఉపాధ్యాయులు బనిచేయుచున్నారు. 1922 జనవరి మొదలు మే వరకు సరాసరి బాలుర హాజరు 60 గనున్నది.

పాఠశాలలో బోధించు సంశయములు

గణితము, ఆంధ్రము, పారిశ్రామిక విద్య నూలతియుట వడకుట వడ్రంగము లోకజ్ఞానము, చరిత్ర, భూగోళము, రాజకీయములు అన్ని తరగతులకును, హిందీ వైతరగతులకు నిర్బంధముగను ఆంగ్లము, సంస్కృతము విచ్ఛిక్తముగను జరుపబడుచున్నవి. నేర్పబడు సంశయముల స్థిరమయిన కార్యక్రమముగాని గ్రంథములుగాని లేనికొంత గాన్పించుచు అచ్చటచ్చట ప్రభుత్వపాఠశాలలోనత రసరహితముగా గన్నట్టిదని.

ప్రస్తుతానుభవమునను తదితర జాతీయ పాఠశాలలో గణపువిద్యావిధానమునను, మా యుపాధ్యాయుల బుద్ధిసూక్ష్మమునను బాలురను ప్రయోజనకారి యగు విద్యాక్రమమును తయారుజేసి వెంటనే ప్రచురింప నున్నాము.

1920 డిసెంబరు మొదలు 1922 మే వరకు పాఠశాల ఆదాయ స్వయంపట్టి

N. B. ఈ క్రింది లెక్కలు 3-12-21 వరకు ఆడిటు చేయబడినవి.

ఆదాయము	
1. చందా వసూళ్లు 1-12-20—3-12-21 వరకు రు 4324-5-10	
3-12-21—3-5-22 ,, రు 280-4-10	
2. హనుమంతరావుగారి మూలధనపుకడ్డీ 3-12-21 ,, రు 1100-0-0	
3-12-21—3-5-22 ,, రు 600-0-0	
3. పిల్లలజీతములు 3-12-21 ,, రు 575-5-5	
3-12-21—3-5-22 ,, రు 118-10-0	
మొత్తము రు. 7008-10-1	

వ్యయము	
1. ఉపాధ్యాయుల జీతములు 3-12-21 వరకు రు 4203-11-9	
3-12-21—3-5-22 ,, రు 1583-15-0	
2. టైప్ మిషను (2) 3-12-21 లోగా 702-8-0	
3. చందా వసూళ్లు పొరుగు గూరు } ,, రు 28-0-6	
వెల్లుటకు (3-12-21)	
4. సాదరు 3-12-21 వరకు రు 78-9-4	
3-12-21—3-5-22 ,, రు 7-8-6	
5. ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్ రు 255-0-0	
మొత్తం రు. 6859-0-1	
నిలువ. రు. 144-10-0	

పాఠశాల శ్రీయుత చందూరి హనుమంతరావుగారి యాధిపత్యమున ప్రారంభించినపుడు వారు పారిశ్రామిక కాఖ నిర్వహణమునకై పదివేలరూపుల విరాళమును పాఠశాల జరుపుటకు చింతముగ గృహమును వాగ్దానము జేసిరిని జెప్పటంకెంతయుగర్వపడు చున్నాను. వారిబాటు మాపట్టణబెద్దలును, తాలూకాలోని ఇతరయువారులును ఘమారు ఆరువేల (6000) రూపులను విరాళముల వాగ్దానము జేసిరి.

హనుమంతరావుగారు వాగ్దానము ప్రకారము వారివిరాళమును మూలధనముగ నుంచి దానిపై కడ్డీ నెలకు నూరు 100 రూపులంబు లిచ్చుచున్నారు. పాఠశాలవారి గృహంబుననే యుండుటంజేసి పాఠశాలాసాధ్య భూతివారిదనే జెప్పటకు సంతసింపచున్నాను. తదితర వాగ్దానవిరాళములు ఎక్కువ భాగము వసూలు కాలేదని జెప్పటకు చింతించుచు కొంత ను స్థిరమయిండురు గలదని యనమానించుచున్నాను.

కానపరులను దేశాభిమానులను పుద్గమాభివృద్ధిని పాఠశాలాభివృద్ధిని గోరి చూచుచున్నచి వారివారి వాగ్దాన విరాళములను బంప బ్రార్థించుచున్నాను. ఈ పట్టణబెద్దలును, తాలూకాబెద్దలును ఇంతవర కొనగిన విరాళముల నంగీకరించి దాన వారికిని, పాఠశాలకు తనదిగా భావించి బోషించుచున్న పట్టణవర్తకసంఘము వారికిని తదితరనాటక సంఘముల వారికిని వ్యాపకతా పూర్వకవందనము లర్పించుచున్నాను. ఏ సంఘమువారికిని ప్రస్తుత దేశసేవిబట్టి ఇట్టి యుద్ద్యమమునకు దోడ్పడుచోత్సృజ్యము గదా.

మా ఆరికసితినిబట్టి భరింపగల బాలురకు తరగతివారిగ నెలజీతములు వేయవలసి వచ్చినందులకు విచారించుచు సాధ్యమయిన ముందు అట్లు లేకుండ జేయ బ్రయత్నించెద మని విన్నవించుచున్నాను.

జీతములు	8 వ తరగతి	నె 1—కి రు 3-0-0
,,	7 ,,	2-8-0
,,	6 ,,	2-0-0
,,	5 ,,	1-8-0
,,	4 ,,	1-0-0
,,	3 ,,	0-5-0
,,	2 ,,	0-4-0

పాఠశాలోపాధ్యాయులు కేవలము దేశాభిమాను లగుటచే స్వల్పవేతనము లంగీకరించి కడుక్రద్ధ బనిజేయుచుండిరిని జెప్పటకు సంతసింపచున్నాను.

ఆదాయవ్యూహపట్టికనుబట్టి ప్రస్తుతము పాఠశాల నిర్ధకముగనే యున్నదిగాని దేశమున సుద్యమాభిమానమునుబట్టి చూడతగినద్రవ్యమును గలిగి యభివృద్ధి బొందునను నన్యకము మాత్రముగలదు. రాబోవు సంవత్సరమున పారిశ్రామిక కాఖ కొంత వర కభివృద్ధి పరచుటయు తిరిగి 7, 8 తరగతులు స్థాపించుటయు యవసరము గాన్పట్టుచున్నది. ఇట్టి లోటుపాట్లను దిట్టపరచుకొనుటకే కాంగ్రెసువారు విమర్శనాక్రమమునకు వ్యవస్థల్పించిరిని నాయభిప్రాయము.

పాఠశాల తిరిగి 1922 జూన్ 20 వ తేదిన తెరువబడును కాన దేశాభిమానులును, ఉదాత్తులగులును ఇతివర లో పాఠశాలను వాగ్దానము జేసిన విరాళములను బంపుచు పాఠశాలసహాయరూపమున వారివారి దేశమాత బుణమును దీర్చు గొందురని బ్రార్థించుచున్నాను.

దేశములు ఇకనయినను ప్రభుత్వభావమును బరికించి వారి బాలుర శ్రేయోభివృద్ధిని దేశాభివృద్ధిని దూరదృష్టి నాలోచించి మాతృదేశాచారములను దేశమతాభిమానులను స్వతంత్రజీవనాభిమానులను బురిగొల్పునన్న జాతీయపాఠశాలను వారిబిడ్డలనంపి దేశమాతను బూజించుచు దేశబుణవిమర్శ లగుదురుగాత.

కొమ్మూరి హనుమంతరావు

కార్యదర్శి.

శరీరారోగ్య దార్ఢ్యసాధనములు

15 వ్యాయామములు

ప్రాశెనరు ఎం. వి. కృష్ణారావుగారు

ప్రాశెనరు ఎం. వి. కృష్ణారావుగారు బెంగుళూరు నగరమున శారీరక విజ్ఞానకార్యస్థానము నేర్పాటు చేసినవారు. వ్యాధులు కుదురుటకును మంచి ఆరోగ్యమును బలమును కలుగుటకును సాధనభూతము లగు వ్యాయామములను ఎక్కువజేయ) వారు 15 విధములగు పటములతోను చేయవలసిన రీతిని తెలుపు వాక్యములతోను చక్కగా నొక పటముపైముద్రించి ఆపటమును, ఆరోగ్యాభివృద్ధి కనుగొనవలసిన వ్యాయామ భోజనర స్త్రధారణ స్నానవిద్రావిధులను వివరముగ తెలుపు వేరొక అచ్చుపత్రమును, మాకార్యాలయమునకు పంపుటచే కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ నందుకొంటిమి. ఆ విషయము లన్నియు ఆంగ్ల గ్రంథములందు ముద్రింపబడినవి. ఈ విధానముల నభ్యసించుట వలన తమపుత్రులకు చాల మేలుకలిగినదని మైనూరు దొరతనము వారి ప్రధానకార్యదర్శి సి. ఎస్. బాలసుందరం అయ్యగారును, రిటైరునర్వె సెటిలుమెంటు కమిషనరు (మైనూరు) రావుబహదరు డి. శ్యామారావుగారును యిచ్చిన యోగ్యతా పత్రములు గూడ పటమునందు ముద్రింపబడినవి. ప్రాశెనరు కృష్ణారావుగారిచే బోధింపబడిన యీ వ్యాయామములు మైనూరుదొరతనమువారి ఫిజికలుకల్చరుయినిస్టిట్యూటులో గూడ నభ్యసించబడుచున్నవని పటమున క్రాంతాగమున ముద్రింపబడినది. ఆరోగ్యదీక్షిక- పటము రెంటికిని వెల పోస్తేజిగాక 8 అణాలు మాత్రమే. వలయువారిట్లు వ్రాయవలెను. "ప్రాశెనరు ఎం. వి. కృష్ణారావు, ది డైరెక్టరు, ఫిజికలుకల్చరు యినిస్టిట్యూటు, పోస్టాఫీసు-బనగూడి, బెంగుళూరు సిటీ"

కొవ్వూరు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయము

(1922 సం॥రం ఏప్రిలు నెలలో వసూలైన చందా వివరము)

పోతుకూచి శ్రీరాములుగారు. రు 2, సరస్వతుల నుబ్బయ్య శాస్త్రిలుగారు రు 4, బుల్లు ప్రకాశముగారు విరాళం బా॥ రు 25. పెద్దాడ వెంకట ఆనందగోపాలరావుగారు రు 4, కొనకల్ల బుచ్చయ్యగారు రు 12, అంగర నుబ్బారావుగారు రు 1, చెరుకుమిల్లి బుచ్చిరామయ్యగారు రు 25, శింఘావర్రుల శేషయ్యగారు రు 2 రాంపల్లి వెంకయ్యగారు రు 2, గండి కోట కావన్నగారు రు 1, బాబాల నుబ్బాసదానలుగారు రు 1, యశంతరావు వెంకజరావుగారు రు 1, వాణిజాని సూర్యవారాయణగారు రు 8 బొడ్డుపల్లి నరసింహగారు రు 1, డి. వెంకటరమణయ్యగారు రు 1, మంచిరాజు నరసింహ కృష్ణారావుగారు రు 1, టి. లక్ష్మీనారాయణగారు రు 2, బనవరాజు కృష్ణారావుగారు రు 50, కాటాపులపల్లి నారాయణరావుగారు రు 50, తుట్టగుంట బంగారయ్యగారు రు 10, సత్తిరాజు వెంకటరమణయ్యగారు రు 4, నందిగం చిననాగప్పారాయణుగారు రు 4, బూర్గుపల్లి నర్సన్నగారు రు 4, తిరిగిన వెంకయ్యగారు రు 2, బూర్గుపల్లి శ్రీరాములుగారు రు 2, తాడికోండ రమణయ్యగారు రు 2, కంఠవని సత్యనారాయణగారు రు 2, వొడలి గంచప్పగారు రు 2, చూపాయిపొలం కమలయిన చందా రు 1, మామిడిపల్లి వెంకట నుబ్బారావుగారు రు 10, శేరి నారాయణయ్యగారు రు 15, కె. భాస్కరరాజుగారు రు 5, యశవంధ్ర లక్ష్మీ నరసింహగారు రు 50, మొ 809-8-0

చిన్నపేట

తిరువూరు తాలూకా చిన్నపేటగ్రామములో స్వదేశీయులు నేయుటకు పశ్చిమకృష్ణానదీతట జాతీయోప సంఘము వా రేర్పాచియున్నారు. గనుక యావస్థానికి తెలియజేయుటయేవలనగా నేయింపదలచుకొన్నవారు మూర 1 కి రు 0-2-0 చొ యేర్పాచియున్నారు. గనుక, నూలును చిన్నపేటకు పంపినయెడల నేయించి పంపగలవారము. నేయించదలచుకొన్నవారు యేమోస్తరు కావలసినది వివరము వ్రాయుకొరెదము.—జంధ్యాల సత్యనారాయణ చిన్నపేట ఖద్దరుడిపో.

చైనా స్పృగ్రామము

జెనరలు పువైపుగారు 2000 పటాలములతోటి యింటి నునకు జేరిరి.

హోసనూరై న్యము లోడింపబడుట

హోసో, మే 9:— పువైపుగారి పటమునకు జేరిన జెనరలు పింగూసియాంగుగారు హోసనూరు గోర్నరుయొక్క పటాలములనుండి క్వైవెంగుపూవైపునకు జనుచుండెను.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

పండిత జనహరలాలు నెహ్రూగారిని మరల ఆరెస్టు చేయుట

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి సంచారము - వివరములు - మానవ్రతము
 తండ్రినేరమునకు కుమార్తెకు శిక్ష - పండిత శ్యామలాలు నెహ్రూగారికి వేయబడిన జుర్మానాకొరకు
 కుమార్తెపాఠశాలనియమము పోలీసులు తీసికొని పోవుట
 చాచీచారా కేసు విచారణ

మాలానా హజరతు మోహనిగారి సందేశము
 పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి కేల ఆజ్ఞోల్లంఘన మొనరింపలేదు?
 మూల్చీ పేట సత్యాగ్రహనాయకుల సందేశములు
 గాంధీమహాత్ముని కడపటికుమారుడు

దేవదాసు గాంధీగారిని ఆరెస్టు చేయుట

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

(0)

బల్లారి మండలకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులకును కార్యదర్శులకును నోటీసు
 ఈనెల 17- తేదీని విచారణ
 అల్లూరులో యినకపల్లి వేంకటసుబ్బయ్యగారు పోలీసువారికి వశపడుట
 నెల్లూరులో 18 వ తేదీని విచారణ

పండిత జనహరలాలు నెహ్రూగారు

తండ్రిని దర్శింప చెజునా కేగుట

లక్ష్మీ చెజునాతో మరల ఆరెస్టుచేయుట
 తమ శిష్యునిగా రగు పండిత మోతీలాలు
 నెహ్రూగారిని సందర్శించుటకు పండిత జనహర
 లాలు నెహ్రూగారు లక్ష్మీ చెజునా కేగ నచట
 11 వ తేదీ మధ్యాహ్నము పోలీసువారు మరల
 పండిత జనహరలాలు నెహ్రూగారిని ఆరెస్టుచేసిరి.
 124-506 శిక్షను ప్రకారము ఆరెస్టు చేసినట్లు
 తెలియుచున్నది.

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు

సుప్రకృత వేళ్లు

మానవ్రతము

పంజాబు లో మాదువారము విరామము తరుండ
 మాలవ్యాగారు రుపన్యసింపి ఈనెల 4 వ తేదీని రావల్సిందిమిది
 మోటారులోబయలుదేరి అటకు 39 మైళ్లదూరముననున్న మర్రే
 తు పట్టికివచ్చెను. పర్యవేక్షణము మాలవ్యాగారికి ఘనమగు
 స్వాగతి మిచ్చిరి. నిండినసంతకాదాదీ క్షేమాలవలన మాలవ్యా
 గారికి ఆశ్చర్యభంగము కలిగినందున వారు మర్రేలో వారము
 లోపల విశ్రాంతిపైకొన నిశ్చయించిరి. తెల్లవారుజామున
 4 గంటలమొదలు సాయంత్రము 4 గంటలవరకు ఎరితోను
 మాట్లాడకుండ 4 దినములు మానవ్రతము పూనుటకు మాలవ్యా
 గారు నిశ్చయించిరి ఈ నెల 5 వ తేదీని మర్రేనుండి బాంబే
 క్రాంతికు పుట్టికను తిరివార్త వచ్చినది.

సంచార వివరములు

పంజాబులో అంబలా, తిలౌహా, నైలాకోట, కటిరా
 బాడు, గజరస్వాలా, షెహ్-ఇ-ఖాన్, హోషి, యాహ్నూరు,
 మోగా, సమల్పూరి, రేకటు, హల్వారా, బాధియానా, కన్న
 లు, జలందరు, బటావా, హసనాబాద్, రావల్పిండి, మున్షుగు
 పట్టణములలో మాలవ్యాగారు రుపన్యసింపిరి. 5 వేలమొదలు 20

వేల వరకు సభ్యులు ఆయాసభలలో నుండిరి. జలందరు సభకు
 క్రొవ్వందస్వామి అధ్యక్షత వహించిరి. ఆసభకు 20 వేల మం
 కు వచ్చిరి. ఆసభలో బ్రహ్మములు ప్రాచీనజాతియగీత మనఃశు
 వేదమంత్రములను చదివి మంత్రాక్షరములను మాలవ్యాగారిపై వర్తి
 ఆకర్షించిరి.బటావాలోరాష్ట్రీయసభలోను మురెందుబహిరంగ
 సభలోనుగూడ మాలవ్యాగారు రుపన్యసింపిరి. ప్రతిసభకును ప్రతి
 వోటను చాలమంది శ్రీలుగూడ వచ్చుచుండిరి. కొన్నిసభల
 లో 2000 మంది శ్రీలుగూడ నుండిరి. ఈ వట్టణములలోగాక
 మరిపెక్కువోట్ల గూడ రైలులో మోటారులో ప్రయాణము
 చేయునపుడు దారిలోనున్న గ్రామములవారు ప్రార్థింప వారి
 మాట త్రోసివేయకే మాలవ్యాగారు రుపన్యసింపి యుచు నే
 యుండిరి. బాబువోట్ల సిక్కులసభలలోగూడ రుపన్యసింపిరి.
 ఇదిగాక క్రొవ్వోటను యిష్టాగోష్ఠిని కాంగ్రెసు, భిఖాభతు,
 అకాబీ,మిరపాద సంఘములవారితోనూ వ్యాయాకాదులు, బట్ట
 వర్తకులు, మున్నగువారితోనూ మాలవ్యాగారు ముచ్చటించి
 ఇంద్రులన చాలాభయ కలిగినది. రాహూరులో 57 మంది
 మోగోర్త వక్తుకు యింతవోట్ల ను రి కొన్ని వ్యాయా
 వాదిసంఘములవారును నిర్బంధ విధానమును నిరసింప
 చుట కి సంభాషణతో కావము. బ్రెటెర్స్టోడ్లోగు లానరించి
 దురాగతిములను గూర్చి విచారించుటకు లాహూరు మిత్రవాదు
 లు రావరేంద్రనాథుగారి ఆధ్యక్షతక్రింద శౌక సంఘముగ
 శేర్పడిరి. మాలవ్యాగారు చాల చెజునాల కేగి చెజునాలలో
 నున్న దేశసేవలతో ముచ్చటించిరి. రాత్రుమూర్తియగు మాల
 వ్యాగారినిచూచినను గూత యావ్యోగులకు భయమే కలిగినది.
 నైలాకోటలోను అంబలా జిల్లాలో ఖరారు రూపకు
 తాతాకాలలోను మాలవ్యాగారు రుపన్యసింపనూడ దని జిర్కా
 గు లాజ్జాంచిరి. భిఖారులో గొల్లేహాతును, హత్యపాతకాల
 కును మాలవ్యాగారు కంఠపాదనచేసిరి. గొల్లేగారి శివరమును
 గూర్చి పుకన్యసింపిరి. రూపకులో సట్టానాదికి ఆవలితరమున
 సభ జరిగినది. లాహూరు, కళూరు, అమృత్సరులలో సభానిరో
 భకాననములన సభలు జరుగలేదు. ఇష్టాగోష్ఠి సంభాషణము
 జరిగినది. ఏప్రిలు 18 వ తేదీని గాంధీకి డౌ
 దిన వర్ధంతిని జరుపుటకు పవిత్రమగు రావనమయొద్ద 50 వేల
 మంది శ్రీలును పుకన్యసింపిరి. అచటికి మాలవ్యాగారు
 వచ్చిరి. అచట మాలవ్యాగారి ఎదుట విశేషవస్త్రధారణము
 జరిగినది. స్వరాజ్యము శిశ్రుముగ లభించుటకు కారందగును
 ప్రార్థన చేసిరి. మాలవ్యాగారు కవిర్ధలాకును వటియాలాకును
 వెళ్లి అచటికికులను గూర్చి పోటియాలా మహారాజాగారితోను
 కపర్ధలా సంఘాగోష్ఠిలోను ముచ్చటించిరి. క్రొవ్వోటను
 వేల కొలది ప్రజలు రైలు స్టేషనుల యొద్దనే

గాక యితరస్థలములందు గూత మాలవ్యాగారి కందర్శనము
 కొరకు కనిపెట్టుకొనియుండిరి. ఈ ఉత్సాహమును చూచినను
 మహాత్ము గాంధీజీయు అను సహవాదయులను వినినను "గాంధీ
 మహాత్ముడు స్వేచ్ఛగా నుండునప్పటికేంబే చెరసాలలో నున్న
 పుడే అధిగోష్ఠివరకుడను" అని సర్ బాను రీసుగారు
 చెప్పిక మాట సత్యమని తోచుచున్నది. ఇష్టాగోష్ఠి సభలకు
 గూడ 2 వేల వరకు వచ్చుచుండిరి. కాని నిరోధములన తొల
 వ్యాగారి ప్రచారమున కభ్యంతర మేమియును కలుగలేదు.
 ఏప్రిలు 29-30 తేదీలను బటావాలోనుండి పిమ్మట మేనెల
 1 వ తేదీని మాలవ్యాగారు హైదరాబాద్ కేగిరి. బారిలో గుజర
 స్వాలా, తిలయ, గుజ్జానూ, రావల్పిండి, హసను అబ్దులా, కాం
 జలున్ను, నావకా, హైదరాబాద్ స్టేషనులలో ప్రజలు వేల
 కొలది స్వాగతమునంగ మాలవ్యాగారు కలగరాముగ నుపన్య
 సింపిరి. గత 18 నెలలలోను సరిహద్దురాష్ట్రములలోని నాయ
 కుల శిష్యుని రావీయలేదు. హైదరాబాద్ జిల్లాలో బహిరంగ
 సభలు నిషేధించబడెను. మాలవ్యాగారు హైదరాబాదు వచ్చుట కను
 మతించిరి గాని సభచేసి యుపన్యసింపటకు దోష్టగు లావ్సుగోన
 లేడు. ఒక యిష్టాగోష్ఠి సభకు 2000 మంది పుకన్యసింపిరి. చిరి
 యొక శ్రీలు సభకు 1800 మంది శ్రీలును వచ్చిరి. ఆసభలలో
 మాలవ్యాగారు మాటలాడిరి. 2 వ తేదీని హైదరాబాదుండి
 రావల్పిండి కేగిరి. బారిలో హసనబాదులో నుపన్యసింపిరి.
 రావల్పిండిలో మాలవ్యాగారికి అత్యున్నత మహాద్భుతస్వాగత
 మియ్యడెను. అచట 12 వేలమంది సభలో సమావేశమైరి.
 ఆసభలో మాలవ్యాగారు రుపన్యసింపిరి. స్వరాజ్యమును, స్వా
 తంత్ర్యమును జుర్ధరపరాధీతను దాస్యమును గూర్చి మాలవ్యా
 గారు రుపన్యసింపిరి. ప్రజలలో స్వాతంత్ర్యపరత్వమున కలుగ
 చేసిరి. ద్వర్జనకాహిత్యము, హిందూమహమ్మదీయ మైత్రి,
 శుద్ధుధు ధారణవాదములు, అస్పృశ్యకానిర్మూలనము, మత్య
 పాననిరసము, పంచాయతీ వ్యాయాధానముల వేర్పరముట,
 స్వాతంత్ర్యము విమత్యము మున్నగు విషయములను గూర్చి
 పాంచాలరాష్ట్రమువారికి మాలవ్యాగారు విప్రులుగబోధించిరిని
 చంద్రావలిలిపాదిరి ఎం. ఏ.గాత స్వరాజ్యకత్తికకు వ్రాసిరి.

తండ్రినేరమునకు కుమార్తెకు శిక్ష

పండిత శ్యామలాలు నెహ్రూగారిజుర్మానా

కుమార్తెసంగీతపేటకును వేలమువేయుట

పండిత శ్యామలాలు నెహ్రూగారికి వేయబడిన జుర్మానా
 100 రూపాయలలోను 55 రూపాయలు వారికి ముట్టినవి. ఎట్లు
 లనగా వెనుకనొక (బోస్టుఫాను) పంకాను వారు జప్తుచేసి 5
 రూపాయలకు వేలము చేసిరి. తక్కిన 45 రూపాయలను
 వేలముచేయుటకు పోలిసు సలయకన్సెక్టరు నెహ్రూగారి
 గారిపేర కారంటు తెచ్చెను. ఈకలితనన్న వాగిరబ్బల తప్ప
 తక్కినసామానులలో మీ 45 రూపాయలకు తొలిక సామానుల
 నివ్వడే తినుకొనిపోదు. హేను రొక్కమునుమాత్రము చెల్లిం
 కము. అట్లు తెల్లించుట ఆపహాయోధ్యమమునకు విరధమని
 నెహ్రూగారిగారు నుడిచిరి. నెహ్రూగార్యగారి హోమ్నియ
 నును ఒకడియారమును నలుయకన్సెక్టరు జప్తుచేసెను. 400
 రూపాయలు వెలగల హోమ్నియముకు 50 రూపాయలును, 25
 రూపాయల వెలగల గడ్డియారమునకు 15 రూపాయలును వెల
 నిర్ణయించెను. పోలీసువారు చాల మర్యాదగానే ప్రవర్తించిరి.
 కాని చివకు ఆ హోమ్నియమును నెహ్రూగా కింటిపెట్టు
 పిట్టిలోపెట్టి వాయించిరిని డెమోకెటుప్రతికలో మేనెల 6 వ
 తేదీని ప్రకటింపబడెను

దేవదాసు గాంధీగారి ఆరెస్టు

17-117 శిక్షనులు అసోసిపిటెడుపెను

అలహాబాదులో దేవదాసు గాంధీగారిని క్రిమినలుబా
 అమెండు మెంటుచట్టము 17 శిక్షస్పృతి 117 శిక్షనులక్రింక
 ఆరెస్టుచేసి జిల్లాజయలులో నుంచిరి.

పండిత రామధన్వితారి ఆరెస్టు

హరదోయి మండల కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడ పండిత

రామధన్వితారినిగూడ ఆరెస్టుచేసిరి.

మోతీలాలు కాశీరాంగారి ఆరెస్టు

ఇందోరుమండల కాంగ్రెసుసంఘకార్యదర్శి మోతీలాలు

కాశీరాంగారిని ధారులో దాటుసంస్థానము దివాను శిర్డీరవుల

ప్రకారము ఆరెస్టు చేసిరి.

చారి చారా కేసువిచారణ

11 వ తేదీ చారిచారా రైల్వేస్టేషనుపై దాడి

సాహెబ్గారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. "దరంతుములు బరిగినవాడు నేను ధూళిమీద స్టేషనులో నుంటిని. పోలీసు సబ్బులువచ్చి కత్తుల ఆ నాడు మధ్యాహ్నము 12-30 వరకు చాలసారులు స్టేషనుకు వచ్చెను. పిచ్చుకు మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు గుంపు పోలీసు స్టేషను వంకరు పెద్దమండ నేను చూచితిని. స్టేషనులోను బడి నపుడు పొగతూడా నాకు కనబడినది. 8 గంటల కొకవంటిరే నాయుద్దకువచ్చి తంజివా ర్తలను చేసిని పంపవలదని బెదిరించెను. మరొకరినీపటికి సబ్బులువచ్చి కత్తులను నాయుద్దకు వచ్చి గోరకుపూరుకు తంజివా ర్తనుపంపగోరెను. నేనుపంపబోవునంతలో మరల యిద్దరువంటిరేలు వచ్చి తంజివా ర్తను పంపినవో పోలీసు స్టేషనుకుగల బెట్టికట్టు రైలుస్టేషనునాగూడ తగులబెట్టెను మని బెదిరించిరి. నేను తంజివా ర్తను పంపుటమాని గ్రామమునకు పారి పోతిని. నేను చీకటిలోపిమ్మట మరలవచ్చి ఉద్యోగులకు తంజి వార్తను పంపితిని." అని యాసాక్షి చెప్పి రైలుస్టేషనుకు కలిగిన నష్టమును వివరించెను. తంజివా ర్తను పంపబడచేసిన పాపారు అనుమాదమునిగుర్తించెను. మరి 6 గురు ముద్దాయాలను వదిలి వేసిరి. జాబాయి అనునతడు అవకతకనాక్షి మిచ్చెను. జగదేవుడు నేరముచేసెనని మొదట చెప్పి క్రాసుపరీక్షలో జగదేవుడు గుంపులో లేదని మకల చెప్పెను.

మాలానా హజరతు మోహనిగారు

చెజనాలలో సందర్శనము

మాలానాగారి సందేశము

మాలానా సర్దారు అధిపతిగారి లేఖ

నేను క్యాన్సరునుండి రైలులో బయలుదేరి నేను (తేదీ తెలియదు) పలు 10 గంటలకు అచాచువాదా రైలు స్టేషనులో రైలుకిగిరి గా బయలుదేరితిని. మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు వచ్చిన మాలానా మోహనిగారిని చూడ వీలైనది బయలకు చెప్పుటచే నేను గాంధీమహాత్ముని సత్యాగ్రహక్రమ మున కేగితిని. మాలానాగారి కిచ్చుటకు కొన్ని బట్టలను వస్త్రపు లకు తెవానీగతి (తేగము సాహెబా)గాకు నాకిచ్చిరి. నేను వానిని తీసికొని మరల 8 గంటలకు బయలుదేరి కేగితిని. బయలకు మహారాష్ట్రకు మర్యాదలతోగినవాడుగాక నన్ను చాలగౌరవ ముతోచూచెను. పిచ్చుకు మాలానాగారియొద్దకు తీసికొనిపోయె ను. మాలానాగారు మంచముమీద పండుకొనియుండిరి. నన్ను చూడగానే సంతోషముతో లేచి కాగలింతుకొనిరి. మేముముగ్గుర ము గచ్చుకేలమీదనే కూర్చుంటిమి. నేను బట్టలను వస్త్రపులను గా మాలానాగారు చాల సంతోషించిరి. మాలానాగారు మాట్లాడవారంభించి కాజీయములనుగూర్చి ముచ్చటించవలదని బయలకు సవిషయముగ తెలియెను. మేము రెండుగంటలసేపు సుం భాషించితిమి. మాలానాగారు చాల ను తానా నా ము గానే యుండిరి.

సందేశము

"నాజీయములకు నానందములను (సలాములు, తెలు పుడు. నేను సాక్ష్యముగా ఉత్సాహముగ నున్నానని తెలు పుడు. కాంగ్రెసువ్యూహము కొనసాగించి సాధ్యమగునంత వరకు పూర్తికావించి గోరితని తెలుపుడు. కాంగ్రెసు విధా నముతో నేను కొద్దిగా భిన్నాభిప్రాయుడనై యున్నను మన తెలుసారి యుగవనిని ప్రారంభించినపుడు కడవకును కొనసా గించుటయే ముఖ్యకర్తవ్యము. మన కిందువలన విజయము కలుగనిచో తరువాత నాలోపించుదును. అదియే సమజస మని నాకు తోచుచున్నది. నాకెట్టి కఠినతకు వేసికను నేను సంతోషముగా భరించెను. కేకయిలుల చెప్పుగా వేసేవారు గడం వతెను. కేకవేసకు కావలసినంతవరకు ప్రచారము తేరను నిండకు మన మెప్పుడును పాలుకానాడదని" నేను బయలుదేరి కానున్నపుడు నాతో మాలానాగారు చెప్పిరిని కలెల్లా సమాజావప్రతికూ ప్రకటింపబడె నని స్వగత్య ప్రాసాది

పండిట్ వీల కాసనోల్లంఘనము చేయలేదు?

భారతంలో పండిత మదనమోహన మాలక్యాగారుక స్వకీంతును, అంబాలాజిల్లా మేజిస్ట్రేటు తమ కిచ్చిన 144 వ సెక్షను అబ్జ కాసనవిధి మనినూ, అన్యాయవనియు మేజిస్ట్రేటుకే ప్రాసీనిమియు, కాసనోల్లంఘనము చేయుటకు లా మోయ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీ నెలపును బొందుట అవ శరవనియు, అట్లు చేయుటకు తమకప్పుడు కాలవ్యవధి లేక పోయెననియు తెప్పిరి. (ఇండిపెండెంటు).

దేవదాసు గాంధీగారు

పోలీసులు అరెస్టు చేయుట

సి. రాజగోపాలాచారిగారి తంజివా ర్త అసహాయాద్యమ మహాత్మాన దివ్యకుసుమ ద్వయ మనందగిన దేవదాసు గాంధీ, పండిత జవహరలాలు నెహ్రూ గార్లను పోలీసులు అరెస్టుచేసిరి. పండిత జవహరలాలు నెహ్రూ గారు, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి ఏకపుత్రుడు. దేవ దాసు గాంధీగారు మహాత్మా గాంధీగారి కనిష్ఠపుత్రుడు. రాజ (దోహమునకు నెహ్రూగారిని అక్రమమువేళమున సభ్యులకు తోడ్పడినందులకు దేవదాసుగానిని అరెస్టుచేసిరి. గాంధీ మహా త్ముడు యరవాడ చెరసాలలోను గాంధీమహాత్ముని శ్వేత పుత్రుడు హిరాలాలు గాంధీగారు కలకత్తా చెరసాలలోను యిదివరకే కేజ్ ననుభవించుచున్నారు. ఇప్పుడు దేవదాసు గాంధీ గారుగూడ అరెస్టుచేయబడిరి.

శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారు

ఈశితిగా భర్తయును పుత్రులిద్దరునుగూడ కారాగృహ మున నుండుటచే శ్రీమతి మాతా కస్తూరిబాయిగారికి దుస్సహ మనోవేదన కలుగుట నిశ్చయము గాని పవిత్రమతీరవనమును జరుప దీక్షవహించిన ఆసాధ్యమణి యాదుభిభారమును సహించ గలుగుటకు తన దైర్ఘ్యస్థైర్యములను సర్వేత్వము దోసంగుగాక!

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారిని త్వరలో విడుదల చేయుదురగాని వారికి స్వగృహము కారాగృహముకంటెను దుర్భరముకాగలదు అని సి. రాజగోపాలాచారిగారు సేలమునుండి నేను (12 వ తేదీ) స్వరాజ్య పత్రికకు పంపినవార్తను వారు ముకు దంతుతో తెలిపిరి.

పండిత జవహరలాలు నెహ్రూగారు

జవహరలాలుగారు 11 వ తేదీని లక్నో వెరసాల కేగ వెలుపలికి పోవలసివదని నూపర్నంటు ఆజ్ఞాపించి కారాగృహ ద్వారమువద్ద అరెస్టుచేసి రాజకీయకేసుకు నిర్దోషి మాత్ర నీయవంధ ప్రత్యేకముగ నుంచెను. అయినను 6 వ తేదీ రాత్రియే అలహాబాదుకు తీసుకొని పోయెదరని లక్నోనుండి స్వరాజ్య పత్రికకు తంజివా ర్తవచ్చినది.

మహాత్మావ్యవహారము

మహారాష్ట్రదేశపు కర్తవ్యము

నాయకులసందేశము

వెరసాలకు వెళ్లుపుడు సంతోషము నిజ్యులవలసినదని ప్రార్థించగా ప్రాధేవు యన్. యం. పరంజైగారిట్లు చెప్పిరి. "మా ఉత్తమము దేశస్థులహితమైనది. ప్రభుత్వమువారి వ్యభు ధాసంపాదన చట్టమును సవరించవలసి వచ్చుటయే మాపక్ష మం వెంక న్యాయమున్నతో రుజువుపయచున్నది. నైతిక విషయము మాకు కలిగినట్లు ప్రభుత్వమువారి కొకవిధముగ నంగీక రించినట్లు విశదమగుచున్నది. ఈ చట్టమును సవ రించి. మూలీ పేజీలో నమలుతో నెట్టునట్లు ప్రభుత్వమును నిష్పంధించుటకు సత్యాగ్రహ మర్హతనడచియును. ఇట్లు సత్యా గ్రహము నవలంబించుట వలననే, మాపలల జన్మభూములు దక్కగలవు. ఆ భూములను కాపాడి తీరవలెను. ఇతే మహా రాష్ట్రీకేమయొక్క ప్రధాన కర్తవ్యము."

కాక్టరు వి. డి. ఫాటక్ గారిట్లు చెప్పిరి. "మూలీ సత్యా గ్రహములకు మహారాష్ట్ర లందరూ తోడ్పడవలెను. ఇది వారి ప్రధాన కర్తవ్యము. వారి స్వగ్రామములను సంతక్షి. చుటకు నన్నే విశ్వశిలుం. ని మన మోహలా సోదరులు మహాత్ము దను రాగము కలిగియుందురు. మహారాష్ట్రీ కేమ మోహలకు ఇంతమాత్రము చేయ జాలియెకల, ఇట్టి వివేకవ్యమును గను జులవనవ్యము—"నాత్యైకమత్యము" "వేదమునకు సత్యాగ్రహ" మున్నగు ఆలోచనలు తెందుక?"

యన్. కె. కావ్లిగారిట్లు చెప్పిరి. "మూలీమోహలల ఉద్యమము తమచే యని మహారాష్ట్రీలు భావించి, వారి విజ యము కలుగునట్లు తోడ్పడవలెనని నాప్రాధ్న"

ఇనకవల్లి వేంకటసుబ్బయ్యగారు

నెల్లూరు

వారంటుసంగతి తెలిసి పోలీసులకు వశపడుట

ఒక నెలవినుమల క్రితము కొన్ని గీతములను పాడినందు లకు యిశకపల్లి వేంకటసుబ్బయ్య గారిని అరెస్టు చేయుటకు 108 క్రింద నెల్లూరుమేజిస్ట్రేటు వారంటుచ్చెను. ఆ వారంటు సంగతి సుబ్బయ్యగారికి తెలియదు. అతడు భూములను చూచు కొనుటకు కందుకూరు వంగోలు తాలూకాలలోని గ్రామములకు వెళ్లియుండెను. ఈ సంగతి తెలిసి 11 వ తేదీని ఆల్లూరిలో పోలీసులకు వశపడెను. 18 వ తేదీని నెల్లూరులో విచారణ జరుగు నని నెల్లూరునుండి నేడు (12 వ తేదీ) తంజివచ్చినది.

స్థానికవార్తలు

పోస్టు ప్రకటనము:—కొలంబోమీదుగా మారి వనుకు వెళ్లి రెటరు మెయిలు యిదివరకు ప్రకటింపిన ప్రకా రము 12 వ తేదీని గాక మే14వ తేదీని మద్రాసు తెరలు పోస్టాఫీసులో సాంఖ్యికం 8-55 గంటలకు కట్టివేయబడును.

మద్రాసు, అద్వైత జాతీయ ఉన్నతపాఠ శాల:—ఈపాఠశాల స్థాపించి ఏప్రిలుతో నాల్గవంకన్న రము లాయెను. మగల జాకమానుమలో 15 వ తేదీ ప్రాంత ములలో ప్రారంభింపబడును. ఇక్కడ చదువుకొను విద్యార్థు లకు వశతి యిక్కడనే చేయబడినది. ఇక్కడ చదువుకొను తాలూరు మద్రాసు యూనివర్సిటీ మెట్రిక్యులేషను, స్కూలు ప్రాసలు పరీక్షలకు వెళ్ళవచ్చును. కావున యీపాఠశాలకు తమపిల్లలను పంపగోరు తల్లిదండ్రులు ఆసం. తిని హెడ్ మాస్టరు తారికి త్వ తో తెలుపుకొనవలయును.

మహమ్మదీయ నేరస్థులు : లాగులు:—

ప్రార్థనమయమయ మోకాల్లనై వంగుటకు వీలగునట్లు మో కాల్లు వాటివచ్చులాగులకు మహమ్మదీయులు కొడుకు ప్రభుత్వ మువారి వెంబుకొనిరి. వానివై ప్రభుత్వమువారు మహమ్మ దీయనేరస్థులకు చిన్న కెడ్జీలు గాకుండ చీలమండవలెగా నాల్గు అంగుళములవరకు వచ్చులాగులకు యిచ్చుటకు అంగీకరించిరి. (ప్రచారణ సంఘము)

జాయింటుకమిటీ

రానున్న సమావేశ కార్యక్రమము

"సెలెక్షన్ డెయిలీ" లండనువిశేషకు డిల్లు వ్రాయు చున్నాడు:—

జాయింటుకమిటీ మే 16 వ తేదీని మరల సమావేశ మగు నని తెలియచున్నది. అప్పుడు భారత రాజ్యాంగమంత్రి ప్రస్తుత భారతసీనినిగూర్చి యొక యంతుం.మును గావించెదరు. వీలు ప్రభువు ఈ క్రింది విషయముల గూర్చి దెలుప నుద్దేశించియున్నాడు:—

- (1) 1914 భారత ప్రభుత్వచట్టము యెనిమిది నెద్ద రాష్ట్రములలో నెట్లు పని చేసే నీ నీ యు, ము ఖ్య ము గ ద్వంత్వ ప్రభుత్వవిధానమువలన గలిగి అనుభవముల చెల్పెదరు.
- 2. భారత అధికశిధి.
- 3. భారత నైస్య పరిపాలనము, ప్ర మా ని ము, ఖర్చు తగ్గించుట.
- 4. భారతీయులకు సార్వభౌముకు క మీ చ ను నిచ్చు స్థితియు అందువలన బిటిషు ఆఫీసులకు రైగ్రూయిటుమెంటు చేసిన చెరువు గల్గెనా?
- 5. రైల్వేలు, నీటి పారుదల యభివృద్ధి, పాల నా విధానము.
- 6. వివిధరాష్ట్రములు కేంద్రప్రభుత్వమునకు చెల్లింప వలసిన మొత్తమునుగూర్చిన విషయము.

ఈ విషయము లన్నిటితో కమిటీవారికి యీ సమావేశ మన కు పూర్తి పని యుండును. కమిటీవారు, బర్మాకు తయారగు నూతన పాలనావిధానమును గూర్చి యంగీకరణ విచారింప వలసి యుండును. ఆవిధానము చాలవకు వారి గల హలనై వాధాపడి యుండును. భారతప్రభుత్వము నుండి వైటుకమిటీ నివేదికను పంపబడినదని కన్నులు కెడ్చెవుడుగారి కిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమువలన తెలియుచున్నది. ఈకాగితములు రాగానే యేమియును ఆలస్యము లేకుండ పనిజరుగునని విస్త ర్తను ప్రభువు వాగ్దానము చేసెను.

ఆయుర్వేద ముగ్గునిసేపలు వైద్యశాల

రాజమహేంద్రవరము

రాజమహేంద్రవరమునందు ము ని కి పా లి టి వారు ఆయుర్వేద వైద్యశాల నొకటి స్థాపించిరి. ఈ వైద్యశాల ప్రారంభమోత్సవమును ముగ్గునిసేపలు అధ్యక్షులగు కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు జరిపిరి. ఆయుర్వేద వైద్యశాలను స్థాపింప కలయునని ప్రథమమున వి. ర మ లి. గం గా గు సల మా నిచ్చినయి, పిమ్మట ముగ్గునిసేపలు కాన్సిలువారు ఆయుర్వేద వైద్యశాలను స్థాపింపవలయునని తీర్మానించినయి, ప్రభు త్వమువారి తీర్మానము క్రియారూపము నచ్చుటకు తోడ్పడి రనిము బ్రహ్మశ్రీ ఆయుర్వేదవిశారత చావలి రామకృష్ణ గారి ఆదేశాక్రింద వైద్యశాస్రముఅభివృద్ధిచెందునను నవ్యుక్తము గలవని అభ్యర్థులుచెప్పిరి. పిమ్మట రామకృష్ణగారు కొంతకాలము మాట్లాడిరి. యన్. వి. రామా రావుగారు ముగిసిపలు కాన్సిలువారికి వందనము అప్పించిరి. తాంబూలము, పూలు వండ్లు పంచివెట్టుబడెను.

ఆంధ్రపత్రిక

1922-వ సం॥ మే 12-వ తేది

శుక్రవారము

త్యాగసందర్శనము

పండిత జనవారలాల్ నైహూగాణి, రాజ డ్రోహనేరముక్తింద మరల సరెస్తుజేసిరిని, నేటివార్తలు చెలుపుచున్నవి. తండ్రియగు పండిత మోతీలాల్ నైహూగాణి సందర్శించుటకు లక్ష్మణపురపు జయిలునకు వెడలియుండగ, జనవారలాల్ నైహూగాణిని పట్టుకొనిరి. గాంధీ మహాత్ముని కుమారులగు దేవదాసుగాంధీగాణి గూడ సరెస్తుజేసిరిని, సమాచారము చెలియుచున్నది. దేశభక్తులకు జయితే నివాసస్థలమని, ప్రస్తుత పరిస్థితులు తేటపరుచుచున్నవి. అట్టివారికి కారాగృహమునకు వెలుపల స్థానము గనుపించుట లేదు. ఇందుకు గుండ నవసరములేదు. ఇది సహజస్థితియే. కావున, ఆస్వాధీనమగు భారతవర్షము దేశభక్తులకు కారాగృహమునంటి దనియు, ప్రస్తుతస్థితిలో కారాగృహమునందే దేశభక్తులు స్వాతంత్ర్యమును కనుగొనద రనియు, గాంధీమహాత్ముడు పలుమారు జెప్పుచుండెడివాడు. కారాగృహజీవితము అన మానకర మను నభిప్రాయము నిర్బంధములమూలమున దొలగిపోయినది. శిక్షల కుండెడి న్యూనత తగ్గిపోవుటయగాక, వాని మూలమున దేశభక్తుల యెడ గల కారము గూడ ప్రజలలో నతిశయించుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో నిర్బంధముల ప్రయోజనము పూర్తిగ నూసిపోవలేదా? వాని యుద్దేశము విఫలము గాలేదా? నిర్బంధములు జాతీయోద్యమ వ్యాప్తికి తోడ్పడుట లేదా? అధికారులకు సయితము ఈసంగతి గోచరింపకమానదు. అయినను, వారు తమ ప్రాతపద్ధతిని విడిచకున్నారు. ప్రజాభీష్టమును నెరవేర్చబూనకున్నారు. దమన పద్ధతినే శరణ్యముగ గైకొనుచున్నారు. శ్రీమతి కందాకై యతిరాజనాథవల్లియమ్మగారికి, 144 శేక్సును నుల్లంఘించి రను నేరముక్తింద పబ్లికహౌసుల జరిమానాను విధించిరి. బల్లారిజిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీ కధ్యక్షులగు భీమారావుగారికి జామీనిచ్చుటకు నోటీసును పంపిరి. అనుదినము ఇట్టి నిర్బంధవార్త లన్నిప్రాంతములనుండియు వివచిస్తుచున్నవి. వీని కంట గనుపించుట లేదు. ఇంతటి తీవ్రస్వాతంత్ర్యనిరోధము వ్యాపించి యున్నను, దేశము ప్రశాంతముగ మెలగుచున్నది. భారత గంజయం దవలంబింపబడిన శాంతము, ప్రజల అహింసాదీక్షకు వన్నె తెచ్చుచున్నది. ప్రజల స్వపరిపాలనార్హత కిది ప్రబలనిదర్శనము. స్వరాజ్య సిద్ధి సమీపించుచున్న దనుటకు సందియము లేదు.

నిర్బంధముల మూలమున, దేశమున కెక్కువ తాభము గలుగుచున్నది. త్యాగసందర్శనమున కవకాశము గలుగుచున్నది. సానుభూతి మాణిక్యము వలె, భారతభాతి యిప్పుడు వెలుగుచున్నది. కష్టముల నెదుర్కొనినకొలదియు, భారతభాతి తన నిజరూపమును గనుబటచుచున్నది. ఇందులకు మహాత్ముని నిరంతరప్రబోధ మంతయు దోడ్పడెను. దేశమాతకు నిజభక్తులెవ్వరో, త్యాగసంసిద్ధులెవ్వరో, ఇప్పుడు వెల్లడియగుచున్నది. మాలిన్యము అడుగునకు బోయి, నిర్మలసలిలము మెరయుచున్నది.

మూలమో గూర్చుని రసాయనశాస్త్ర పరిశోధనల గావించుచున్న డాక్టరు ప్రభుల్ల చంద్రలేగారు, దేశ మాతపిలుపు నాలకించి మామూలుకాత్యములను వదిలి, దేశమోక్షముకొరకు అర్పణజేసి యుండిరి. హిందూవిశ్వవిద్యాలయకార్యములలో నిమగ్నులై యున్న పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు, మహాత్ముని కార్యరంగమునుండి తొలగింపగనే తమపనులను వదిలిపెట్టి, సత్వరస్వరాజ్య ప్రాప్తికై సర్వశక్తులను భారబోయుచున్నారు. నిర్బంధ పీడితమగు పంజాబురాష్ట్రపు గాయముల మాన్పుటకు, మరల నారాష్ట్రమున సంచారముజేసి ప్రజల నత్యంతముగ ప్రోత్సహించుచు చున్నారు. నిరుత్సాహపడవలదని ప్రోద్బలపరుచుచున్నారు. త్యాగ భర్తృమను బోధించుచున్నారు. స్వరాజ్య ప్రాప్తిని గూర్చి ఆశను పురికొల్పుచున్నారు. మహాత్ముని కిచ్చిన వాగ్దానమును చెల్లించుటకు, పండితుడు సంతత వ్యవసాయపరుడై మెలగుచున్నాడు. ఎందరు ప్రముఖులు మహాత్మునిత్యాగసందేశము నకు బద్ధులై పనిచేయుట లేదు? ఎందరు భక్తులు కారాగృహమును వదించి, దానియందు అత్యంత సంతృప్తి బడయుటలేదు? కారాగృహముల వెలుపలనెమి, లోపలనెమి త్యాగము ప్రత్యక్ష మగుచున్నది. భర్తృదేవత నాట్యము నలుపుచున్నది. ఇట్టిసందర్శనము, దేశచారిత్రమునందు సామాన్యముగ లభింపదు. మహాత్ముల యునికివలననే, విశిష్టజీవితము వ్యాపించును. స్వరాజ్యోద్యమపవిత్రతను కేవలము సభ్యాభాషాశృంగుబట్టి గాక ఉద్యమావలంబుల ఉత్కృష్టశీలముబట్టి నిర్ణయింపదగినను. నిష్కళంక చారిత్రులు కొలదినుండి యయినను, దేశమువారిద్వారా పునరుద్ధరింపబడును. వారి తేజము నలుదిక్కులను వ్యాపించును. త్యాగ శీలుర ననేకుల నుద్భవింప జేయును. మహాత్ముని యుద్యమము తప్పక విజయము గాంచు ననుటకు, ఉద్యమప్రాతస్త్రమే మూలకారణము. త్యాగమే ఈ యుద్యమమునకు నిజబలము. భర్తృమే దీనికి పునాదిరాయి. సత్యమును, అహింసయే, దీనికి కవచములు. భర్తృవిజయమునందు విశ్వాసము లేనివారికి, మహాత్ముని ఉద్యమము విజయము గాంచునని నమ్మకము లేకబోవును. కాని త్యాగ సందర్శనము లభించిన కొలదియు, విశ్వాసరహితులకు సయితము విశ్వాసము జనింపక మానదు. ప్రతిపక్షులకు సయితము మనసు కరగక మానదు. త్యాగమువలనను, ప్రేమవలనను, ప్రతిపక్షులను సుభముగ జయింపవచ్చును. తద్విజయము ఉధయపక్షములవాఁకిని శాశ్వత సౌఖ్య మొన గూర్చు గలదు. అట్టి స్థితి భారతభూమికి త్వరలో సుప్రాప్తించు ననుటకు సందియములేదు. ఇందుకు భారతీయులెట్టి కష్టములమధ్య నయినను సత్య, అహింసాధర్మములను విడనాడక మహాత్ముని సందేశమును నిర్వహింతులయే మార్గము.

దక్షిణాఫ్రికా

అధినివేశ రాజ్యములలో భారతీయులకు హక్కులను సంపాదించుటకు, శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి కవంక రాయభారము వెడలుచున్నారు. వేరొక వంక, దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు నిలువ నీడ లేకుండ జేయుటకు, అక్కడి ప్రభుత్వము వారు ఏర్పాటు జేయుచున్నారు. ఈరెండఁను ఒక్కమారు జరుగుట విచిత్రము గద. భారతసమస్య దక్షిణాఫ్రికాలో తీవ్రరూపము దాల్చియుండ, శాస్త్రిగారి కక్కడకు బోక ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండు, కనడా రాజ్యములకు వెడలుచున్నారు. ఇప్పుడు దక్షిణాఫ్రి

కాకు రావలదని, స్పెట్సు సేనాని శాస్త్రిగారికి హిత మొసగెను. దక్షిణాఫ్రికాప్రతినిధి ఇంపీరియల్ సమావేశ తీర్మానమున కనంగీకారము జూపియుండెను. ఈ లోపున, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు భారతీయుల విషయమై ఇచ్చవచ్చినటుల మెలగుచున్నారు. వారి స్థితి గను గొను వారు లేరు. వారి మొర లరణ్యరొదనము లగుచున్నవి. ఆస్ట్రేలియా మొదలగు దేశములను శాస్త్రిగారు చుట్టివచ్చినంత మాత్రమున, దక్షిణాఫ్రికాసమస్య ఎటుల పరిష్కారమగును? ఇంపీరియల్ సమావేశ తీర్మానమునకు ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండు, కనడాప్రతినిధు లంగీకరించినను, ఆ తీర్మానమున కీ దేశములు ఒడ్డుము గావని, ఇటీవల చెలుపబడెను. ప్రాచ్యఖండవాసుల రాకను నిరోధించుచు కనడాలో కామన్సువభలో నెక తీర్మానము నిపుడు కావించినటుల, రూటరు తెలుపుచున్నాడు. ఇక దక్షిణాఫ్రికాలో, ఐచ్చికనిర్గమన మను పేర, నిర్బంధ నిర్గమనము జరుగుచున్నది. మాయ మాటల జెప్పి, భారతీయుల నా దేశమునుండి ఎటుల తరిమివేయుచున్నారో సి. ఆర్. నాయుడుగా రిటీవల వెల్లడి జేసి యుండిరి. 1911-వ సంవత్సరమునందు, దక్షిణాఫ్రికాలో యూరపియనులకన్న ఆసియా వాసులు సంఖ్యలో నూటికి ఏబదివంతునకన్న నధికముగ నుండెడివారనియు, ఆసిలి మారి యిప్పుడు ఆసియావాసులును యూరపియనులును సరిసమాన సంఖ్యలతో నున్నారనియు, మంత్రియగు డౌకను గారు, దక్షిణాఫ్రికా శాసనసభలో తెలిపియుండిరి. ఆసియావాసుల సంఖ్యను తగ్గించినందులకు దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు గర్వపడుచున్నారు గాబోలు. ఐచ్చికనిర్గమనపద్ధతి నిపుడు మిగుల చురుకుగ కొనసాగించుచున్నటుల డౌకనుగారునుడి విరి. ఆసియావాసుల సంఖ్యల నీటికిగ చాలవరకు దగ్గించుట, వీరి యుద్దేశమై యుండును. చిరకాల నివాసులగు భారతీయుల నందరను వెడలగొట్టుట కిది యుపాయ మనుటకు సందియము లేదు. సర్ ఆబీ బెయిలీగారు, ఐచ్చికనిర్గమనమును ఇంకను త్వరితముగ కొనసాగింపవలయునని కోరగ, యూరపియను ప్రభుత్వమువారు రెండునిమిత్తమే పాటు బడుచున్నారనియు, భారతీయ సంఘములు మాత్రము ప్రతికూలముగ నున్నవనియు, డౌకను గారు వగచిరి. కాని, భారతీయుల ప్రాతికూల్యమేపాటి? ఐచ్చికనిర్గమన మను ముసుగును తొలగించి, దక్షిణాఫ్రికాప్రభుత్వమువారు భారతీయులను బలవంతముగ వెడలగొట్టుటచే, వారు తల పెట్టినకార్యము నెరవేరును. కాబట్టి, కాదనెడివారెవరు? ఇంపీరియల్ సమావేశలో మన నిన, వారి కేమిభయము? హిందూదేశ మెటుల దలచిన, వారి కేమి? పట్టణములందును పల్లెలందును గూడ, భారతీయులను ప్రత్యేకపు గూడములలో నుంచవలయు నను తీర్మానమునకు జవాబిచ్చుచు, ఇక్కార్యము ఆచరణసాధ్యము గాకబోయినను, మ్యునిసిపాలిటీలలో ఆసియావాసులను ప్రత్యేకముగ నొకచోట నుంచుటకు, ప్రభుత్వము వారు తోడ్పడెదరని, డౌకనుగారు రభయ మొసగిరి. అయినను అంతర్జాతీయ కష్టములను దెచ్చిపెట్టెడి తీవ్రపద్ధతిని మాత్రము ప్రభుత్వమువారు రవలంబింపరట. ఇంకను ఎక్కువ తీవ్రపద్ధతిని దేని నవలంబింపవలయునో తెలియదు. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారికి, శాస్త్రిగారి హితము గాని, ఇండియాప్రభుత్వమువారి విన్నపములు గాని, ఇంపీరియల్ సమావేశముల హెచ్చరికలు గాని, తలకెక్కునని తోచదు. ఇతరరాష్ట్రములందును భారతీయులస్థితి కొంచెము హెచ్చుతగ్గుగ

నిటులనే నుండుట సహజము. ఇం దాశ్చర్యమేమి యు లేదు. అధినివేశ రాజ్యములవారు భారతీయు లను కూలీలని భావించుచున్నారు. ప రాధీను లను, వారెంతమాత్రము గౌరవింపరు. స్వాధీన భారతమును వారు తప్పక గౌరవింతురు. భారతీ యులకు ఇంటనే స్వాతంత్ర్యము లేనపుడు, వెలు వల నెటుల స్వాతంత్ర్యముబున్ను? వారిగౌరవమును కాపాడుటకు ప్రస్తుత సమయమున నెవరు పూను కొందురు? ముందుగ భారతీయు లింట స్వాతంత్ర్య మును సంపాదించ బ్రయత్నింపవలెను. ఆపయత్న ము సఫలముగానిది, వారు వెలువల స్వాతంత్ర్యము బడయజాలరు. ఇందువిషయమై యను మానమేమి యులేదు. అధినివేశ రాజ్యభారతీయు లనుభవించెడి కష్టము లెంత హృదయవిదారితములుగ నున్నను, వానిని నివారించుటకై రాయబారముల బంపి లాభములేదు. సత్వర స్వాతంత్ర్యసిద్ధికై పాటు బడుటకు, సోదరుల కష్టములు భారతీయులకు మరింత ప్రోద్బలము గలిగించుగాక.

నౌకాదళభారము

ఆంగ్ల నౌకాదళాధికారి యగు లీప్రభువుగారు ఉపన్యసించుచు, నౌకాదళపుబరువునంతను ఇంగ్లం డుదేశమే భరించుచున్న దనియు, అధినివేశ రాజ్య ములవారా బరువును కొంతవర కయినను తమపై బెట్టుకొన లేదనియు, మాతృదేశ మింత బరువును మోయవలసినవచ్చుట న్యాయ ము గాదని యు, ఈపద్ధతి చిరకాలము కొనసాగదనియు, కఠినముగ నుండలించిరి. ఈయపన్యాసము నాధారముగ డీసికొని, మద్రాసు మెయిలుఫ్రతిక హిందూదేశ మును మరదలించుచున్నది. హిందూదేశము నౌకా దళపు వ్యయమును కడుకొలదిగ భరించుచున్న దనియు, ఈభారమును మోయనిది హిందూదేశ మనకు స్వపరిపాలనము లభింపదనియు, నౌకాద లపు బరువు నెంతయధికముగ మోయుచున్న, స్వపరి పాలనమువంకకు దేశము అంత త్వరితముగ నడుచు ననియు, మెయిలుఫ్రతిక సిద్ధాంతము జేయుచున్నది. హిందూదేశ మిప్పుడు భరించుచున్న నైస్వస్యయ భారము చాలక, ఇంకను ఎక్కుడు బరువును మోయవలయును గాబోలు. ఈ వ్యయమునే భరింపజాలక దేశము ఋణముల పాలగుచుండ, ఇంకను ఎక్కుడు బరు నెటుల మోయగలదు? హిందూదేశమే బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు మూల స్తంభము. హిందూదేశరక్షణమే, సామ్రాజ్య రక్షణ మగుచున్నది. అట్టితరి, హిందూదేశరక్షణ మునకు వలయు నైస్వపు వ్యయమును ఇంగ్లండును అధినివేశ రాజ్యవల్లయును గూడ భరింపుట యవస రము. సరిహద్దు ప్రాంతముల పోరాటముల కగు వ్యయమును సామ్రాజ్యమునందలి ఇతర భాగముల వారు తప్పక భరింపవలయును. కాని, ఈ బరు వంతయు హిందూదేశ మొక్కటియే భరించు చున్నది. బ్రిటిషు సైనికులను హిందూదేశము పోషించుచున్నది. యుద్ధసమయమునందు హిందూ దేశము చేసిన సహాయ మమూల్యము. యూరపు, ఆసియా, ఆఫ్రికా ఖండములందు శత్రువుల దాడిని ధరింపటకు, హిందూదేశపునైస్వము లక్కరకు వచ్చెను. హిందూదేశపు ధనము సంగ్రామము కొరకు ఎంతయేని బ్రవహించెను. ఇంత సహాయము జేసిన హిందూదేశమునకు, స్వ పరిపాలనపు హక్కులు విస్తరించెనా? ఇంకను బరువుల మోయుటవలన నవి విస్తరించునా? హిందూదేశ మునకు హక్కుల నొసగకున్నను, బరువులను మీద బడవైచుటకు అనేకులు ముందడుగు వైచెదరు.

బెజవాడ, రేపల్లె మ్యునిసిపాలిటీలు

మ్యునిసిపలు పరిపాలనానివేదికము లిప్పుడు వెలువడుచున్నవి. వీనియందు సామాన్యపు సంగతు లును, మామూలు విమర్శనములును కనుపించు చున్నవి. విజయవాడ మ్యునిసిపలు నివేదికయందు, క్రొత్తమ్యునిసిపలు చట్టముక్రింద, ఎన్నికలను జరు పుటకు వీలుగలుగ లేదని తెలుపబడెను. ఈచట్టము 1920 సంవత్సరము అక్టోబరు 1-వ తేదీయందె ఆమలులోనికి వచ్చెను. ఎన్నికలు జరుగవలయునకు ప్రత్యేకకారణములు నివేదికయందు గనుపింపవు. ప్రభుత్వమువారు తమ కష్టములను గుర్తించి వెను కటికొన్నిలరులను, ఫ్రైర్యుగానిని తమపదవుల యం దుండుట కంగీకరించి రని మాత్రము దెలుప బడెను. ప్రభుత్వవిమర్శనమునందు ఎన్నికలు జరుగ లేదని మాత్రము సూచింపబడెను. వారయినను ఇందుకు కారణములను తెలుపలేదు. ఇట్టిస్థితి, ప్రభు త్వమునకుగాని, మ్యునిసిపలు కౌన్సిలునకుగాని, ఫ్రైర్యునకుగాని, గౌరవప్రదముగ లేదు. బెజవాడ పౌరుల యసంతృప్తికి సరియగు కారణము కలదని, నివేదికముబట్టియే గ్రహింపవచ్చును. రేపల్లెమ్యునిసి పలుసంఘమును 1920 సంవత్సరమున సెప్టెంబరు 1 వ తేదీన నిర్మించినటులను, ప్రజలీ మ్యునిసిపలు సంఘమును రద్దుజేయవలసినదని మొదటినుండియు ఆందోళనము సలిపియులను, మంత్రిగారు రెండు మారులు ఆప్రదేశమునకు వచ్చినటులను, తుదకు మ్యునిసిపాలిటీని ప్రభుత్వమువారు రద్దుజేసినటులను నివేదికము దెలుపుచున్నది. రేపల్లె పౌరులకంటెను మ్యునిసిపాలిటీ అక్కరలేదని ఎక్కుడు బలముగ నాజేపించిన చీరాల పౌరుల కోర్కెను ఇంతవర కును చెల్లించకుండుటకు, ప్రతిష్ఠదప్ప వేసకారణ ము గనుపింపదు. స్వరాజ్యసిద్ధిగలిగినగాని, ప్రజాభి మతము నిర్విఘ్నముగ కొనసాగదని స్పష్టమగు చున్నది.

కాంగ్రెసు కార్యక్రమము

కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును పట్టుదలతో కొనసాగింపు డని, అన్నివైపుల నుండియు ప్రోత్సా హము గలుగుచున్నది. ఈపద్ధతిప్రాయభేదముగల హజరత్ మోహనిగారు సయితము, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును పూర్తిజేయవలయు ననియు, ఒకమా రొకకార్యమును మొదలిడిన పిమ్మట దానిని తుదివరకు కొనసాగింపవలయు ననియు, కారాగృహమునుండి దేశీయులను హెచ్చరించు చున్నాడు. నిర్మాణకార్యక్రమాంశములతో నేకీభ వింపని మితవాదప్రముఖులు గొందరు నిర్మాణ కార్యక్రమమును పూర్తి జేయుటకు తోడ్పడు చున్నారు. ఇ క్కార్యక్రమమును కొనసాగించిన కొలదియు, స్వరాజ్యము చేరువకు వచ్చునను నమ్మ కమా సామాన్యముగ వ్యాపించియున్నది. ఈ సను యమును వృథ గావింపగూడదు. ఇతర వైపులకు ప్రజల దృష్టిని మరలించుట పాడిగాదు. సందేహ ములకు గాని వ్యాకులమునకు గాని అవకాశము లేదు. వీ లగునంతవరకు అన్ని పక్షములవారి తోడ్పాటు గైకొని, కాంగ్రెసుసభ్యులు తమ ధర్మ మును నెరవేర్చుచో, మహాత్మునికని, కాంగ్రెసు సభకును, దేశమాతకును గౌరవము జెచ్చి, ధన్యు లయ్యెదరు.

ఆయుర్వేదవైద్యాలయము

రాజమహేంద్రవరపు మ్యునిసిపలుసంఘము వారు ఆయుర్వేదవైద్యాలయమును నెలకొల్పి రని తెలిసికొనుట కెంతయు సంతసించెదము. స్థానిక సంఘము లయినను, దేశీయవైద్యమునకు ప్రోత్సా హ మొసగుచో, యభివృద్ధి కవకాశ ముండును.

ఆయుర్వేదవైద్యముపై ప్రజలకు సహజముగ నభి మానము గలదు. దానియందు గల నమ్మకము, ఇతర వైద్యములయెడ నుండజాలదు. ఇంతియగాక, ఆయుర్వేదవైద్యము విదేశవైద్యమునకన్న చాల చౌకగ లభించును. ఆయుర్వేదవైద్యాలయమును పోషించుట కెక్కుడు కష్ట ముండదు. ఆయుర్వేద వైద్యమున కింతవరకు ప్రభుత్వపోషణ మెంతమాత్ర ము లేదు. స్థానికసంఘములు వీనిని నిరాదరణతో జూచుచుండెను. ఇప్పుడు దృక్పథము మారుచున్నం దులకు సంతసింపవలయును. రాజమహేంద్రవరపు మ్యునిసిపలు సంఘమువలెనే, ఇతరమ్యునిసిపలు సంఘములును ఆయుర్వేదవైద్యమునకు ప్రోత్సా హ మొసగుచో ప్రజల కెంతయో మేలొనర్చిన వగును.

క్రొత్తపన్ను

ఇండియా ప్రభుత్వము వారిచే నిర్మింపబడిన హిందూదేశపు సెంట్రల్ కాటన్ కమిటీవారు, తమ నివేదికను పంపుచు దానియందు దూది బేలు ఒక టింటికి నాల్గణాల చొప్పున కాటన్ సెన్సును అయిదు వత్సరముల పాటు విధింపవలసిన దని, సలహా నిచ్చిరని, అసోసియేటెడు ప్రెస్సు వారు దెలుపుచున్నారు. ఇదివరకు విధింపబడిన సెన్సులు చాలక, కాటన్ సెన్సు అనుపేర మరయొకటి బయ ల్పెడలును గాబోలు. ఈ సూచనను ప్రభుత్వ మువారింగీకరించెదరో లేదో చూడవలయును.

మూలీ సత్యాగ్రహాలు

ఇంచుమించుగ అందరికి శిక్షలే ప్రాప్తెనను పరంజి, జాక్షు ఫాటక్ మున్నగు వారి కేసులలో సోమవారము మధ్యాహ్నము తీర్పుచెప్పబడెను. ప్రాప్తెనను పరంజి, జాక్షు ఫాటక్, వాంఠీగారల కొ క్కొక్కరికి రిమానముల కఠినశిక్ష విధింపబడెను. హరిభాపు ఫాటక్, రఘునాథ గోవింద గార్లకు చెరి 4 మాసముల కఠిన శిక్ష, వాసుదేవజ్యోషీగారికి 15 రోజుల విశిఖయడు, రు 50 ల జరిమానాయను, జరిమానా చెల్లించని శిక్షమున, ఇంకొక 15 శిక్షముల విడిచెను; వాలంటీర్ లో నొకరగు మూ ల్లీ గనేషుగారికి రెండుమాసముల కఠినశిక్ష. ఇంకొక వాలంటీ రగు హీర్పుగారికి రు 100 ల జరిమానా, జరిమానా చెల్లించని యెడల ఒకనెల విడిచెను. ఆరెట్టుచేయబడిన 17 గురు మాచలా సత్యాగ్రహులలో ఇద్దరుమాత్రము విడిచిపెట్టబడిరి. కుంటి వాడైన ఒకనికి ఒకనెల విడిచెను, మిగిలినవారిలో ప్రతివానికి 1 మాసము కఠినశిక్ష. 447 వ సెక్షను నేరముక్రింద ఇద్దరు మాచలా స్త్రీలతో సహా 82 మంది సత్యాగ్రహులు ఆరెట్టు చేయబడిరి. ఇప్పటికి రు 56-4-0 ల నష్టముమాత్రమే కలిగినది. కం వెసివారిలో నొకరగు గులాం. మహమ్మదు అను నతడు తీనిని గురించి కేసుచేసెను. (జాంబాటు క్రాసికలు ఫ్రతిక).

సిరియా పరిస్థితులు-సుల్తాను హుస్సేను

మే 7:-“లైమ్సు” కెయిరో విలేఖకు డిల్లు దెలుపు చున్నాడు. ఇటీవల సిరియానుండు సంభవించిన విషయముల కసమ్మతి తెలుపుచు చాలమంది మక్కానుండి ఎల్మిక్లము నకు తిరివార్తల నంపిరి. హుస్సేను కాబుగూడ నొక యువ న్యాసమునం దసమ్మతి తెలుపుచు ప్రజలు శాంతముగ నుండవలె ననియు, ఉదేకకార్యముల కింకను కాలమురాతేదనియు ప్రజల నుద్బోధించిరి. ఆరెట్టు రక్తమును చిందకుండ జేయుటకును ఆరెట్టుల ధనప్రాణరక్షణలకును దాన సాధ్యమైనంతవరకు ప్రయత్నించుచుంటి ననియు శాంతిమార్గములు విఫలమయినయెడల తనప్రజలయొక్కయు జాతియొక్కయు గౌరవమును రక్షించుకొనుటకు దీనికొనవలసినన్ని చర్యలకు దామ బాధ్యులముగాజాలవని కాబుగూడు నడివిరి.

పర్షియాస్థితి

లైహరను, మే 9:-పర్షియా మంత్రిసభనుండు యాధ్యాంగ మంత్రిదప్ప మిగిలినవారిందరును తమపదవులను రాజీనామా నిచ్చితిమని పాదుషాకు తెలిపిరి.

విదేశ వార్తలు

జెనోవా సమావేశము

రష్యన్ కోర్కెలు

లండను మే 10:—రష్యన్ ప్రత్యుత్తర మునకునిన దానికంటె నధిక యసంతృప్తికరముగ నున్నది. రష్యన్లందరి సామ్రాజ్యము రాష్ట్రీయసామ్రాజ్యగ నుండవలె నను నిర్ధారమును మిత్రమండలివా రంగీకరింపవలె ననియు రష్యన్లకు మిలియన్లు డాలర్లను భరణాపణగ గాని నస్తురూపముగ గాని యుద్ధమున లెననియు తీవ్రముగ పట్టు పట్టవలెనని మాస్కో నుండి జెనోవాలోని ప్రతినిధులకు ఉత్తరములు వచ్చెనని తెలియుచున్నది. రష్యన్లొని విజేతయల ఆస్తులను తిరిగి యెవరిని వారి కిచ్చివేయవలెననియ యమును గురించియు యుద్ధమునందు గురించియు విచారించుటకుగాను కాన్స్టాంట్టూల్ సంఘము సోకదానిని ఏర్పాటుజేయవలెనని రష్యన్ ప్రతినిధులు కోరవారు.

రష్యన్ ఋణము

విచిత్రముగాని "డెయిలీ హెరాల్డ్" జెనోవా ప్రతినిధి దర్శించి ప్రక్షింపగా నిట్లునుడివిరి:— భరణాపణగ గాని వస్తురూపముగా గాని ఒక మిలియన్ డాలర్ల నప్పీయవలె నని రష్యన్లకు మిత్రమండలి కంపు నోటునందు కోరవారు. సంగ్రామముల ముల నంగీకరించుచులకుగాను రష్యన్ ప్రతినిధులు తమజేతమునకు జనునపుడు రిక్తపాస్త్రము లొగించుకొనుచు గాక చేతిలో నేదైన పట్టుకొని వెళ్లవలెను.

మొంజిరుగారి ప్రయత్నములు

జెనోవా మే 10:—విచిత్రము గాకు మిత్రమండలి కిచ్చుటకు గాను తయారయిన దమ ప్రత్యుత్తరమును వెచ్చిరి. కాని మొంజిరుగారిలో సంప్రదించిన తరువాత కాన్స్టాంట్టూల్ సంతకు మార్పులు చేయుటకు గాను తిరిగి తమజనకు దీసికొని వెళ్లిరి. ప్రత్యుత్తరము లేకటి నిజమున మిత్రమండలి కంకలేయ జరుగును.

పరాక్రమ అభ్యంతరములు

పారిసు మే 10:—రష్యన్ల ప్రత్యుత్తరమును లేకటి వరకు ఆప్తజేయుటకు అనమ్మతిని తెలుపుచు పరాక్రమ ప్రతినిధి యగు బార్టోగారు మొంజిరు గారికి లేఖ వ్రాసిరి. పరాక్రమ ప్రతినిధి తీయాలభ్యుత్తరము కంగీకరింప జాలని వారు వెలిసిరి.

పరాక్రమ ప్రతినిధులకు బార్టోగారు పూర్వము నున మాడుమారులు సమావేశమై పరిశీలనకుగించి సంప్రదించిరి. రష్యన్ల ప్రత్యుత్తరము నప్పీయవలెనని కష్టమునందలి విజేతయల సామ్రాజ్యగూర్చి పరాక్రమ ప్రతినిధులు కలసి ఏకగ్రీవముగ ప్రత్యుత్తర మియవలెనని నిశ్చయించుకొనిరి.

సమావేశములసభ

జెనోవా మే 10:—జెనోవా సమావేశము శేర్షాట్టు జేసిన నాయకులలో చాలవిషయములందు భేదాభిప్రాయములున్నను వీరినినమున సమావేశమై, గలిలియా, విల్నా, హంకేరి, బల్గేరియా మొదలగు రాష్ట్రములనుగూర్చి ఒక రాజీయోగ సంఘమువారిచేయు జేసిరి. పోవుగాకపడకుండు వచ్చిన మిమోరాండమును గురించిగూడ నిసంఘమువారి విశాసించెదరు.

బోఫుగారి మెమోరాండము

లండను మే 10:—జెనోవా సమావేశమున హెరెనరాష్ట్రములవారి కందరకును పోవుగా రొక మెమోరాండమును పంపిరి. రష్యన్లందు మతస్యాంతర్యమును ఆరాధనాస్యాంతర్యమును నుండవలె ననియు మతసంస్థాపనల సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము వారు జోక్యము గలగజేసికొనరా దనియు ఇదివరకు ప్రభుత్వమువారు అనుకొనినదానిని తిరిగి ఇచ్చివేయవలెననియు వరకులను రష్యన్లలో గావించుకొన సంధియందు శేర్షకలనినదని పోవుగా రందు గోరిరి.

లాయను బార్టిగారిని ప్రశంసించుట

లండను మే 11:—సాన్స్ మెంటు సంధికి కొంతమీదను తిరుగుబాటుమువారినినము. కామన్వెల్త్ సభాభవమున సమావేశమై లాయను బార్టిగారినిగూర్చి వారికాశ్రయములందును కనుటనర్హకము గలదని యు. లాయను బార్టిగారికి వెంటకవలె ననియు, గ్రేటు బ్రిటన్ ఆశ్రయముల ననుసరించి యూరప్తపురికి శాశ్వతమునకును కాంతిపాపముల లాయనుబార్టిగారి నర్హులన్న ప్రయత్నములను ప్రశంసించు తీర్మానములు గావించిరి.

భారతవ్యవహారములు

దక్షిణాఫ్రికానుండి భారతీయులను వెడలగొట్టుట

కేప్టౌను మే 10:—పట్టణములందును పల్లెలందును గూడ ఆసియాఖండ వాసులకు ఊరికెలువల పత్తేయముగ నికసింపవలయు శేర్షాట్టు చేయవలెనను విల్లు తుదినముక కాసన సభవారి యెటుటకు వచ్చెను. నేటాటునందు కర్లనికోధము హెచ్చెనని ప్రతిపాదకుడు వెలిశెను. భారతీయులను చాల చురుకుగా తమజేతమునకు వెడలగొట్టవలె నని సర్. ఏక్ బైరీ గారు నుడివిరి.

కేరొగమర్చియగు దంకనుగాట్టు నుడివిరి:— 1911 సంవత్సరముందు దక్షిణాఫ్రికాలో ఆసియావాసులు యూరపి యనులన్న మాటికి 80 వందల అధికముగ నుండిరి. ఇటీవల యూరపియును ఫీథుముగ నధికమైరి. ఇప్పుడు తిరుపక్షముల వారును సమానముగ గలరు. భారతీయులను ఒప్పించి వారి భవ్యమునిననే జేతమునుండి వెడలగొట్టు విధానమును ప్రభుత్వమువారు కలపించిచుచున్నారు. కాని ఇందుకు కొన్ని భారత సంఘములు ప్రభుత్వమువారి కక్షకునున్నారు. ఆసియా ఖండవాసులకు ప్రత్యేక నివాసస్థానముల నేర్పరుచుట ఆసాధ్యము. కాని ఆసియాఖండవాసుల నివాసములకు ప్రత్యేక ప్రజేతములను నిర్ణయించుట యందు మునిసిపాలిటీలకును స్థానికసంఘములకును ప్రభుత్వమువారు సాధ్యమైనంతవరకు సహాయముకరుదు. ప్రభుత్వమువారు తమవిషయమున ముందగుచునే నడువ జాలరు. అందువలన సామ్రాజ్యమునందు కొన్ని కష్టములు గల్గును.

చర్య జరుగుచుండెను:

ఇండియన్ సైనికోద్యోగులు

లండను మే 10:—నియమితకాలమైన తరువాతగూడ సంగ్రామకారణముచే నుకోక్తమునందేయున్న ఇండియన్ సైనికోద్యోగులకు ఆకాలముగ కిచ్చు శేరమును గురించి భారతీయ ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయములకు వెంటపరలెనని కామన్వెల్త్ అందు సర్ బార్లెను యేటుగారు ప్రశ్నించిరి.

ఈవిషయ మింకను ఆలోచనలో నున్నదనియు సాధ్యమైనంత త్వరలోనే ప్రభుత్వరమియవలెననియు వింటర్స్ ప్రభువు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

కలకత్తా కార్మికోద్యమము

కలకత్తా కార్మికోద్యమము నీటి పంపులకు నాకలసిన 14000లకున్నులకుట్ట ప్రైవేటుల సంస్థయజేయుటకు దారినిగొనుటకునందలి క్లెవిలందు ఇంజనీరులగు కంపెనీవారికి కంట్టాట్టు తయారైనది.

సంయుక్త రాష్ట్రములు

వాషింగ్టను మే 10:—జెనోవా సమావేశమునందలి కాయబాగములవలన వెల్లిడియైన రష్యన్లనుగూర్చించి సంయుక్త రాష్ట్రముల మంత్రివర్గమువారు చర్చించిరి. జెనోవా సమావేశమున రష్యన్లుడల మిత్రమండలివా రకలపించిన విధానము అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములవారికి సంకల్పప్రకరముగ నున్న దనియు సమావేశమువారు సంయుక్త రాష్ట్రములవారి యాదర్శముల కనుకూలమగు పరిష్కారమునకు వచ్చువరకు వాంఛించుచుంటి మనియు మంత్రివర్గమువారు వెలిసిరి.

ఇటలీ-బ్రిటిషు ఒడంబడిక

పారిసు మే 10:—మెడిటరేనియన్ సముద్ర ప్రాంత ప్రజేతములందు ఇటలీయులకు హక్కులకు అభ్యంతమిచ్చును. ఇటలీ బ్రిటిషు ప్రభుత్వములవారు రాజీయ యుద్ధంబడికను గావించుకొనుచున్నారని తెలియుచున్నది.

కాంతివాహినులు

లండను మే 10:—కాంగ్రెస్ వనము యూనియన్ వారి కంటివాహిన్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు లాయను బార్టిగారిట్టు వెలిసిరి:— ప్రపంచమందలి కాంతివాహినులు నిరంకుశాధికారమును, పశుబలమును జాట్టుముట్టుచున్నవి. జెనోవా సమావేశము కాంతిభేరిని ప్ర్రాగించెను. మనము మన ప్రయత్నములందు నిజయమందువరకు వికాంతి పుచ్చుకొనుట యావశ్యము.

రష్యన్లనుగూర్చి-బ్రిటిషుకంపెనీలు

లండను మే 11:—రాయబందచ్చి, పెల్లు ఆయులు కంపెనీలు రష్యన్లనుగూర్చి మానె గ నుల ను కంట్టాట్టు దీసికొనుటకు గాను ప్రభుత్వమువారు రాజీయ సదుపాయము అనుకూలకరణ ప్రభుత్వమువారికి గోరి రాజుని కమాండరు కెప్టేన్ గారు కామన్వెల్త్ సభయందు ప్రశ్నింపగా, గలి సెప్టెంబరు మాసమున వెకంపెనీలవారు విజ్ఞానకాఖవారి నీ విషయమున సమీపించినియు రష్యన్లకులకు కంపెనీలకును జరిగిన రాయబారముల విషయము ప్రభుత్వమువారికి వెలియదనియు కాంబెల్లెగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

సమీపప్రాచ్యము

కాన్స్టాంటినోపొలు మే 9:—సమీపప్రాచ్యమునందు సెవారింతుటకు ఇన్సిడిటునందు ప్రత్యేకముగ మిత్రమండలి సమావేశము గావలెననియు ఇతరులెవ్వరును అనగరము లేదనియు పరాక్రమ రభిప్రాయపడుచున్నారు. ఇటలీ బ్రిటిషు వారులు ఇంకొ కొదంబడికపై సమావేశము జరిగినను అన్ని పక్షములవారును హాజరు గావలెనని నుడువుచున్నారు. అందుచే మిత్రమండలివా రింకను కెమలిట్లల నోటునకు ప్రత్యుత్తర మియలేదు. సరిహద్దులందు పోరాటములు జరుగుటలేదు. పెనిజితును పక్షమువారికి సమాధానము కుదురుటచే గ్రీకుల స్థితి అనుకూలముగ నున్నది.

ఇటలీ తురుష్కు యుద్ధంబడిక

లండను మే 10:—కామన్వెల్త్ యందు కెన్సల్ గారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు కాంబెల్లెగారిట్టు వెలిసిరి:— ఇటలీ తురుష్కు యుద్ధంబడిక వరకును ప్రభుత్వమువారి కింకను జేరలేదు. ఈ యుద్ధంబడిక వలన గాని పరాక్రమ తురుష్కు యుద్ధంబడిక వలనగాని సమీపప్రాచ్యమునందు బ్రిటిషువారికి వ్యాపారమునకు నష్టముండదు. ఉన్నను తిరుపక్ష ఒడంబడిక గావించుకొను నప్పుడు విషయమునకును. ఈ లోపుగా వ్యాపారము స్థాయిగ జరుగ నేరదు.

అయిర్లండు పరిస్థితులు

సమాధానము కుదురక పోవుట

లండను మే 10:—దక్షిణ విక్రంతునందు ఇరవక్షముల వారిని సమాధానము కుదుర్చుటకు సమావేశమైనసంఘమువారి ప్రయత్నములు విఫలము లాయెను. సమాధానము కుదురలేదు. ఈ సంఘమువారు 11 సభలను జరిపిరి. ఈ సంఘమువారి నీచే ఒక డెయిలునందు జరుపజేసెను. తాత్కాలిక సంధి యందుగా అంతమొందుగా యను విషయమునుగురించి డెయిలు సభ్యులు ఆదుర్దాతో నున్నారు.

సమావేశ ప్రయత్నములు విఫలములాయెను గాన ప్రభుత్వమువారు తగు చర్యకు తీసికొనవలెనని కొంతకు నూచించిరి. డెయిలువారు చర్య దీక్షకొనవరకు ప్రకటింపగూడ వనియు నట్లు చేసినయెడల రెండుపక్షములకును బహిరంగయుద్ధము జరుగుచున్నదని వ్యక్తమగుననియు ఈవిషయమున సైనికకాఖవారు రెటులో నిర్ణయించెదరనియు గ్రీష్మిగారు పలికిరి.

దాచబడిన బ్రిటిషు అధికారులు

లండను మే 10:—ఏప్రిలు 30 వ తేదీన కాన్స్టాన్టినోపొలు నందు ముగ్గురు బ్రిటిషు అధికారులు కాచబడిరి. వీరినిగూర్చి ఈదినమునకు కామన్వెల్త్ సభయందు ప్రశ్నలు వేయబడినవి. ఈ విషయమున కాన్స్టాన్టినోపొలు నగరమునందలి బ్రిటిషు సైనిక పటాలములవారు ఆచూకీయేటుటకు చాలవరకు ప్రయత్నించుచు వ్నారనియు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారును (కాన్స్టాన్టినోపొలు ప్రభుత్వమువారునుగూడ నివిషయమున నడువ వెలియుననియు విచారించియు జోగ్సుల వదలివెట్టింపెదమని వాగ్దానమొనర్చిన యు సర్. హామరు గ్రీనువుడుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. వారెట్లుపోయినను ప్రభుత్వమువారికి జోక్యముగదన కొందరసభ్యులు ఏగతాతీ జేసిరి. తరువాత నివిషయమునుగురించి చర్చించుటకు సభాకార్యక్రమ మాపవలెనని తూర్పు స్విస్ గారు పూడించిరి.

ప్రభుత్వమువారు సాధ్యమైనంతవరకు ప్రయత్నించి రనియు కాన్స్టాన్టినోపొలు నగరములందు దింకను గల బ్రిటిషు సైన్యముల నిప్పుడు వొగింపుచున్నప్పుడు విరమింపబడెననియు, తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు బలమును సంపాదించుటకు కొంతవ్యయిని నీయవలెననియు అప్పటి జగ్రండువారు స్పష్టపాలన కర్మముగారిని తెలుపుట ఆవ్యాయమనియు కాంబెల్లెగారు వెలిసిరి.

గ్వినుగారియుపపాకన మెడిపోయెను.

జర్మన్లు నష్టపరిహారములు

మిత్రమండలివారికి నష్టపరిహారము క్రింద నీయవలసిన కొన్ని జప్తులు విమానములను జర్మన్లు లిదివరకు తగుల బెట్టిరి. ఇందుకుగాను మిత్రమండలికి 90 లక్షల జంగారమార్కుల నీయవలెనని మిత్రమండలి రాయబారవర్గమువారు తీర్మానించిరి.

గడ్డిగూర పెక్కిలందు రుపన్యసింపకు దన సంఘము వారు నూచించిన ప్రకారము 10 కోట్ల సవరణల వ్యయమును తగ్గించుటకు మారు 5.2 కోట్లను మూత్రము తగ్గించుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరింపనని నుడివిరి.

బట్టల అదృశ్యము

హిందూ దేశములోని రంగులు

దాక్షిణ్య ప్రభుల చరిత్రకారు 'సర్వేంటు' పత్రిక కిటుల వాయించుచున్నాడు:-

పూర్వ మొకప్పుడు భారతీయులు బట్టల అదృశ్యములో తిరుగుల ప్రియి పెట్టించి యుండిరి. బట్టలు రంగువేయుటకు గాని, బొమ్మలకు రంగువేయుటకు గాని ఉపయోగించిన రంగులు బాగుగ కలసి యుండి, స్థిరము పోవుటకు నుండెడివి. వెనకటి ఉన్నిరంగుగడ్డలు గాని రంగునూలు బట్టలుగాని, అజంత చిత్రపుల వ్రాయుటకు పయోగించు రంగులుగాని యిందుకు నిదర్శనములు. ఏయేరంగులు కలసిపో మనోహరముగ నుండునో మన చిత్రకళావిజ్ఞానము సరియైన యభిప్రాయములనుండి. మనదేశపు రంగు లింకను ఇప్పటికిని, పాశ్చాత్య వస్తువులందరి ప్రేమచే తుడుచుకొనిపోయినను, కొన్ని గలవు. మనదేశపు ఛక్రిని అద్దించిన వరకా పట్టు, మనకన్నుల కింకను మనోజ్ఞముగ నే యుండును. మనపూర్వులకుండెడి యా మహాకళ, విదేశములనుండి వీరువచ్చిన రంగులచే కొట్టివేయబడెను. అందువలన మనదేశములో ఉన్నియు, నూలునూ మనీ పోవునట్టి నీలిరంగు అదృశ్యముగ చున్నది. లక్షల కొలది తూపాయిల విలువగల రంగులు వీరువచ్చి చేయబడి భారతదేశమునందు ప్రతి రాష్ట్రమునందు నుపయోగింపబడుచున్నది. అమితప్రకారములగు రంగులయందు దిద్దుకొని దేశమంతటను వ్యాపించినది.

నీలిరంగులలో ననేకరకములుగలవు. వానిలో కొన్ని అంతయుగ నుండి పోవునందును. ఏమైన నేమి ముద్దపియించియు అభిరళిలాడు విశువతి రంగులమీదనే యున్నది. వీరువచ్చి రంగుల నుపయోగించుటవలన భారతదేశము కాలవలకు పాడుచేయబడుచున్నదని వరగ తెలుసుకొనలేదు. మూడరంగులు పోవునట్టివిగూడ మనదేశములోని వస్తువులలో చేయబడినవి. విదేశములనుండి వీరువచ్చి చేయబడుచున్నవి. ఏమియును భుజులకుండెడి వస్తువుతోనో, వస్తువునుముతోనో, వాల్ సింగర్ వస్తువులతోనో తయారగు రంగులు మొదలైపోయినవి. స్త్రీలు పోగున తేలికనుటకు పయోగించు పాతలమును కామనిపండుగలలో నుపయోగించు సిందూ మున్ను, వీరువచ్చియే రాత్రినిగూర్చి నుండి వీరువచ్చి రంగుతో యాపు చేయబడుచున్నవి. ఎంత సిగ్గుపడవ. వెనకటి రోజులలో విద్యమును మాడ్చి నీళ్లలో కలిపి అందులో దీపపుకొడినవేసి నీరావేసెడివారు. ఎంతయుభయముగ భుజులకుండెడి అయ్యెడిదో యోచింపుడు. ఈసిరా కాలముండెడిది. రంగుపోడు. దానితో వానిన కాగిత మెప్పటికిని పాడె యొడిది గాదు. ఇప్పుడది వాడుకలోనేదు. దాని స్థానానీలం నీరాదిక్కుల వచ్చినవి. ఇది యేమూలలోయందు గ్రామములలోనిగూడ కడలికొరకాలాంధ్రోరు వర్షములో ఉత్తరముల జట్వాదా చేయుటకు గుఱులెవరైన నీలి తడిసి కాడ్చులొడ కాసిసిచెరిగి కనబడకుంజ పోవును. ఈసిరా అటువంటిది. అది చాకగూడకాదు. వీడికను విద్యముతో నీరాచుగును. విడిచాకయో యోచింపుడు. విదేశ వస్తువులచే నమితప్రేమకలనే మన యభిరహ లన్నియు ద్రష్టమైపోయినవి. విదేశములలో తయారైనవట్టలను ధరించి కాగర కింకనులను గావలయునని దేశమంతటను కోరిక గానించుచున్నది. కేల కొలది అన్నుల నీలి రంగులను తయార చేయుపాశ్చాత్యులు వానిని ప్రాచ్యదేశములో విక్రయించుగాని వాకిమిలులు నడువత్తు. ఈ అంధకారములోను మన దేశము విదేశపు గుర్తున్నవో యేమియునైన మ్రొగివేయుటకు సిద్ధముగ నుండును. మనదేశములో కుమ్మరులును, కంచరలును, కంపాలులును చక్కనిపాత్రల చేయుటకు పాశ్చాత్యదేశపు తెల్ల పింగాణీలను కొనుగొందును. మనకంపాలులును, కమ్మరులును, కుమ్మరులును ఎట్లు జీవించవలయునో మనము ఏమాత్రమును నీర్ణయముచేయుటలేదు. మనదేశములో పెయరు మంజిస్త, ఉసిరికాయ, కకక్కానులవలన రంగులు తయారుచేయక, విదేశపు రంగుల నుపయోగించెదము. పాశ్చాత్యవస్తువులందు గల శ్యామోహమును అభిరుచియు, మరలకాకన మార్గమును చూపించుచున్నది.

గాంధీ మహాత్ముని వచనవల భారతీయు తిప్పు దిప్పుచే భారతవస్తువులయందు దిద్దుకొని గల్గి నుండుటకు మొదలిడుచున్నాడు. ప్రజలు పరాధీనత్వంబులను తెగకొట్టికొన ప్రయత్నించుచున్నాడు. జీవితమునకు ముఖ్యములగు భోజనీ మెదలని నిత్యవస్తువులను విదేశములై యుండుచూచునంతటి పరాధీనముగ నుండిమి. భారతదేశపురంగులవర్తకను పోయినది. పాశ్చాత్య

దేశములలో తయారగు రంగులకన్న భిన్న మగు రంగు లుండక తప్పని మనము నత్యుటలేదు. ఎటువంటి మంజిస్తతరగతిలోని అల్ అనుదేశమునీ తయారుచేసెడివారు. దానితో నెట్కర వ్యాపారము జరుగుచుండెడిది. అల్ వేరు కలకత్తాలో కావత నగి డబ్బు పెట్టినను దొరకుట లేదు. నేను విచారింపగా నొకకర్తకుడు తాను యాధ్యమయమున అల్ వేరు వ్యాపారము చేసెననియు, యిప్పుడది దొరకుటకుర్తబ్బమని తెప్పెను. ఈరంగువేరు యుండియుండెను వేరువేరువేర్లతో నుండెను. అట్టిది వ్యాపారమునకు కేలకత్తానుగ కలకత్తాలో అల్ వేలేలేందపోయినది. ఎట్లరంగునకు మరియొక ద్రవ్యము 'బాకం' కొయ్య. ఏవిడిసంకర్మములకెక బర్మాలో మెస్సెరాష్ట్రమునుండి బాకం కొయ్య డక్కాకుమాత్రము 50 వేల పీసెలు దిగుమతియ్యెడిది. ఈ కొయ్య బర్మాలోను మద్రాసులోను ఎక్కడగ లేరుగను. అది యుండియుండెను ఉపయోగింపబడుచున్నది. 'బాకం' కొయ్యకు 'పతంగి' అని మరియొక పేరు గలదు. ఈపేరుతోనే 'పతంగి' అనునది దిగుమతి యగుచున్నది. కలకత్తాబజారులో ఒక్కతావున వజుగు బాకం కొయ్య కొరకుట సంభవము. వజుగు 8, 10, రూపాయ లమ్మెడిది యిప్పుడు నేడు రెండు, మూడు, రూపాయ లమ్మెయిన్నది. బాకం కొయ్య తెరుగు కొరకపోవుటచే, అవ్యాపారము చచ్చిపోయినది. ఎట్లరంగు ఆరు ద్రవురంగునుండిగూడ తయారుచేయబడెడిది. అది మందులకును, పట్టు ఉన్ని రంగువేయుటకును ఉపయోగింపబడును. ఈపురుగు మద్రాసు, బొంబాయి, జలంతరు పట్టణములలో దొరకను. ఇండియాలో ఆరుద్రవురంగువ్యాపారము బాగుగ నొకప్పుడు జరిగెను. ఇప్పు డా వ్యాపారము తేడు. వేలకొలది రూపాయల విలువగల ఆరుద్రవురంగులు ఆమెకాసుండి దిగుమతి చేయబడుచున్నది. లక్కనుండి యెట్లరంగువేసెడివారు ఇప్పుడుగూడ లక్కవేయునపుడు, ఎట్లరంగును తీసి, మిగిలినది పాంకేవేరు. అదేరంగు పచ్చనుదేశమునుండి వీరు మతియగుట చిత్రము. అది నమ్మటకు వీలులేనటుల నున్నది. కాని అది నిజమైనదని. రంగులవర్గి దీనినో అట్టి దృష్టాంతములన్నియే గలవు.

మనదేశములోని ద్రవ్యములలో రంగులను తయారు చేయుటకు పునఃద్రవ్యపుడని కాకిమిల్లనిదొని కొలిచి. కొలది మాసములలోనే వారు చాలవనీసెరి. అచేసినవని పుస్తకరూపమున పెట్టించెదరు. ఎంతయుభయముగ భుజులనుముతో పోనింక గులు మనదేశములో దొరకువస్తువులతో దయారచేయవచ్చునో అంతు తెలుపబడును. ఒక అర్ధరా ఉసిరికపప్పున్ను, ట్టారమును (పొటాష్ బైకొసేట్) కలిపితే కాచి కొటుకు మంచిరంగు వేయవచ్చును. అది విశుమతియగు కాకింతమాత్రమునదీసిపోదు.

ఒకప్పుడు వేలకొలది జనము రంగువేయు వృత్తికలను అంగిచ్చి యెట్కరము. ది దాని కలయు ద్రవ్యముల సంఖ్యా దించియు వేచించియున్నమాట సత్యము ఇప్పుడు కాలముమాకెది. అందుచేతనే మనక అదృశ్యంవేయు రంజకులు యిప్పుడు రజకుడు, చాలవాడై పాడు. వారు అదృశ్యంవే చేయుట లేదు. అయితే ప్రతిగ్రామమునందును యిప్పుడు చాలవాడున్నులే, అప్పుడు రంగులు వేయువాళ్లుండెడిది. ఒక్కచే మనస్సుడు రంగు వేయుటయు, పురుకుటయు చేయుచుండెడిది. హిందూదేశములోనికథలలో పోట్టిలో నక్కమాకెన కథలోని చాలకాకు నీలిరంగు వేయువాడు. వాని పోట్టిలో ముగి రంగు పడినవీదవ నక్కను రియొక మృగ మగుట య సంభవము. రంగు వేరువాని నీలిపోట్టిలో ముగివనో ఏవక్కయైనను తప్పుక మారిపోవును. అందుచే యిప్పుడు రంగు వేయువారు కాలవనకు తగ్గిపోయి పారు.

ఆయిలు ఎంజినులు

రెండు కిక్రీ హెచ్. పి. హరన్వి ఆయిలు ఎంజినులు (వాడినవి) అమృతమున కున్నవి. ఎంజినులు బాగా పనిచేయుచు మంచిస్థితియందున్నవి. 16 అడుగుల పొట్టింగు, రెండు పుల్లీలు, పెద్ద నూనెతోట్టి, 2 1/2 అంగుళములు వంపు సహా విక్రయింపబడును. కావలసినవారు వెంటనే చూచుకొని ధరను నిర్ణయించుకొనవచ్చును.

చిరునామా
ఆంధ్ర పత్రిక
7, కంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర సేవాసంఘము - కాకినాడ.

రాజమండ్రి చింతామణి థియేటరు హాలులో
13-5-1922 తేది శనివారము

ప్రహర నాటకమును

ప్రదర్శింతురు
పి. వి. హనుమంతరావు,
కె. కృష్ణమూర్తి,
(92) బాయింట్స్ సెక్రటరీలు.

ప్రకటన

తిరుపతి దేవస్థానమునకు ఈ క్రింద వివరించిన ప్రకారము రత్నములు కావలసియున్నవి. వర్తకులు వాటిని తిరుపతి దేవస్థానము కచ్చేరీలో 5-6-1922 తేది లోగా హాజరుపరచవలెను. వాటిని పరీక్షించి తగుమైన వాటిని యేర్పాటుచుకొనబడును. అట్లు పరీక్షించుటకై హాజరు పరుచుటకు వర్తకులకు తగులుబడి కాగల రైలుచార్జి వగైరా ఖర్చులు యావత్తున్న వర్తకులే భరించుకోవలెను.

వివరము.	రత్నముల సంఖ్య.
(1) సీమకములము. కాగ్గరట్టు 1-2 1, 2, 3 రాళ్లు తూనిక గలవి	240
(2) రవళములు. మంజాడి 1-2 రాళ్లు గాని, కేక కాగ్గరట్టు 1-2 1, 2, 3 రాళ్లు గాని తూనిక గలవి	1200
(3) కెంపులు. కంది పచ్చ పురుపు కనకపచ్చ పురుపు, అనకపచ్చ పురుపు, చింతిగిజ పురుపు గలవి	1800
(4) పచ్చలు. ఒక్కొక్కరాంబు 1, 2, 3, 4, 5 రకముల తూనిక గలవి	450
(5) నీలములు. ఒక్కొక్కటి మాడు కాగ్గరట్టు తూనిక గలవి.	10
(6) వైభూర్యము. ఒక్కొక్కటి రెండు మాడు కాగ్గరట్టు తూనిక గలవి	10

తేదీ 5-6-1922 } (5d) శ్రీమహాంతు
తిరుపతి } ప్రయాగదాసుజీ వారు,
విచారిక కర్త.

నోటీసు

కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు బందరు తాలూకా నడుపూరు శివారు నెలకొనెడి అనుభందిక ఈ నాంబీ రిజిస్టరు ప్రకారం యి 284-82 లు గలవి అయి వున్నది నడరు భూమిలో యి 162-45 మామూలు పల్లమున్నది రిజి-6-6 లు క్లెయిరుంటుగలది. మిగతావి మెక పెద్దనవున్నది. ఇంకలలో కొంత పల్లపు, సాగు అగుచున్నది. ఇటీవల అయికట్టు భూమి అకనై యింకములచే చిల్లర తెరక భూమి పల్లపు పెద్దలలో చేర్చబడినది. జిరాణిలో హక్కులులేవు. ఈ యావత్తు భూమిని బందరు ఖజ్జిలి పేటలో తాచేపల్లివారి ధర్మసక్రిములో ఆన 1922 సంశ్చరము మేసెల 27-28 తేదీలను పల్లప వేలం వేయబడును గడ్డి కలయువారు వచ్చి కొనుక్కొనవచ్చును. వేలం ముగియ పాటకాలవందు తెలుపబడును. తగు ఖరీదు కానియడల వేలంపాట కొట్టి వేయబడదు. మైదోవగెర్రా : మ యదైన తిప్పేళ్లు మావల్లి మందు కనుగొనవచ్చును. నడరు నెలకొనెడి పాలెం తెలవాడనుంచి బందరుకు వచ్చు రైలుయాగములో వెడన స్టేషనుకు రెండు మైళ్లలోపు దూరములో వుండిఉన్నది. పాటపాడుకు ముందు మూడువేల రూపాయలు దీపాల్పట్టు కట్టవలెను. పాట కొట్టివేయబడిన తెలునే పాటముత్తములో కాలంగోవంతు తెల్లం తెల్లించకలెను.
మచిలీ కట్నం }
7-5-1922 } తాడేపల్లి నుబ్బాకాపు.

దేవస్థానములు

పుల్లవంతుల రామచంద్రయ్యగారు కర్నూలు

ప్రతిమానపును ప్రాపంచిక విషయమునందు శ్రద్ధాను వై, స్వాధర పోషణనిమిత్తమై విత్తమర్పించి, సంఘమందు గౌరవ మొంద వలచుచుండును. కాని మానవునికి ఆధిభౌతిక విషయమే ప్రాముఖ్యముగాదు. తనస్పృహకర్తవ్య అనుదినము నే వింది తనలోపములను బాపుకొనుచు ఆత్మాభివృద్ధిని చేసికొ నుటయు ముఖ్యపరమ మైనది. హిందువులలో నీవిషయమై దేవ తాయతనములు నిర్మింపబడినవి. పూర్వకాలమునండియు నేటి వరకును క్రైస్తవులందరి క్యాథలిక్కులు చేయునీతి హిందువు లందును విగ్రహారాధనములు విశేషజలమచే జరుప బడుచు వువి. ఇట్టిజలసౌకర్యముల కొరకు ధర్మ మతులైన ధనికు లును పెద్దలును అప్పడప్పుడు ప్రయాసపడక విశేష ధనమువ్య యపరచి దేవాలయములు కట్టించి, యచ్చటి దేవారాధనముల కై సక్రమపద్ధతుల నేర్పాటు చేసి దేవాలయ పక్షమై కొన్ని భూముల నేర్పాటు చేయుచు, తమయంతరము గూడ నిరాఘాటముగా కాశ్యత మగా నుండునని తలచి యేర్పాటు చేసి సోయినవారు. గార్దియను అండు వార్డును అత్తుకింద, సంతతుకర్తలు మైనర్లు యెటుల లెక్కలు వ్రాయుచు మైనర్ల కరీ, ద్రవ్యసంతతుక కర్తృత్వముయెటు ల నిర్వహించుచుండురో, అటులనే దేవతలకు, దేవస్థానములకు, దేవదాయములకు దేవతలప్రతినిధులు సంతతుకర్తలై, యుం దుట ధర్మము. ప్రతిసంవత్సరమునూ వీరు అడిటర్లవ్వారా ఆదాయవ్యయముల పట్టీను సిద్ధపరచి పత్రికలలో ప్రచు రించి, లోకులకున్న సర్వార్థప్రభుత్వమువారికిన్ని తెలుపుట యుక్తము.

తానూకాలకరిమాడ్చు.

౧౮౬౩ సంవత్సరపు దేవస్థానములఅట్ట ననుసరించి, దేవ స్థానములకమిటీవార్డును యేర్పరచిరి. గాని ప్రకృతము ప్రభుత్వపు రివిన్యూకాఖవారు ౧౮౮౧ సంవత్సరములో గ్రామముల దూరం పాసబాటునట్టి కొత్తకొత్త తాలూకాలు యేర్పరచి, ప్రతిజిల్లా కున్న ఒకటిరెండు తాలూకాలను పాచ్చించిరి. దేవస్థానముల కమిటీవార్డు మాసజీతములు లేవు. ప్రయాణపుఖర్చులను లేవు. తాలూకాబోర్డులకు డిస్ట్రిక్టుబోర్డులకు ద్రవ్యమును ఇచ్చి అడ్మినిస్ట్రేషనురీతిపాట్లను అడిగిట్లు, దేవస్థానముల కమిటీవా ర్డునుండి ప్రతితాలూకాలో దేవతలభూమి స్త్రీములు, దేవతల ఆదాయములు, యాత్రికులచచ్చుబడిని ప్రతిసంవత్సరము అడ్మి నిస్ట్రేషనుకరీపాట్లను పంపబడినదిగా అట్టలో నేనింగున్నాడెను యుండుటయు కేర్పటయుక్తము. కర్నూలుజిల్లా ప్యాపలిడిస్ట్ కలెక్టరు ము.రా.రా.శ్రీ. నహారి గోపాలకృష్ణమూర్తిగారు “క ర్నూలు డిస్ట్రిక్టుమ్యాన్యుయను” ౧౮౮౬ సంవత్సరములో రచిం చిరి. ఆగ్రంథములో ౧౮౭౨ పుటలో వారు వ్రాసిన దేవస్థాన “మత సంబంధసాపక-ఆశ్రమములు:— దేవారాధనీ దేవాలయము లేని గ్రామము మానవులు కాపురముండుట కయోగ్యము గాన ప్రతిపత్తిగాను ఒకటిలేక యనేక దేవస్థానములు నిర్మాణము కా వింపబడినవి. పత్రికొండతాలూకాలో తెక్కలను పరిశీలించిన దేవాలయ భూస్థితులు ౧౮,౩౨౨ యకరములవున్నవని నిశ్చయగును. దేవస్థానములకు తగు శ్రద్ధకహించబడలేదు. ప్రతి దేవాలయమునకు మరమ్మత్తుకావలసివున్నది. ఇటులనే శ్రీ కైలశ్చేత్రములోని దేవాలయము దుస్థితిలోనున్నది, అచ్చకు లు దేవతలభూములను దిష్టుములగుకాళ్లకు యిచ్చుకొనినారట. చాలదేవాలయములు వదలివేయబడినవి. ౧౮౬౮ వ సంవత్సర ములో దేవస్థానములకట్ట ననుసరించి కమిటీమెంబర్లు ఏర్పరచ బడినారు. వారిలో కాశీపడినప్పడెల్ల ఎల్లెక్క చేసి మరియొక మెంబరును కేర్పరచునుగాని అట్టి అధికారములు కమిటీమెం బర్లు ఎన్నడును చెలాయించలేదు. ఈ కరుణములో, పత్రికొండ తాలూకాలో ముగ్గురు కమిటీమెంబర్లున్న, కొయలకుంట్ల తాలూ కాలో ఇద్దరున్న, మిగతవాటికి అట్టనే సంఖ్య కలిగియున్నారు. కమిటీవార్డుకరు సదరు తాలూకాయొక్క ఒకదికలోను, నాది యొకరు మరియొకదికలోను ఈలాగు కాపురములు ఉన్నారు. కాన కమిటీమెంబర్లు యెన్నడుగాని కలసి యొకచోటగూడి యొకరి కొరకు (దేవస్థానములగురించి) చర్చించినదిలేదు. కమిటీమెంబర్లు ప్రమతు సమావేశము నుండువాటికి తామే సర్వస్వశ్రేయక వహించుటల తమకును అధికారములను పంపుకొన్నారని గాని నిజ ముగా నెన్నడు మామరవైబు చేసినదిలేదు. ఇందుకు కారణము దేవస్థానము అట్టలో కమిటీమెంబర్లకు, పరమ్య ధర్మములు, అధికారములు ఇవియని వివరించుచుండలేదు. కాన కమిటీ

సామ్యేలు ఇ. స్టోక్స్ జీవితము

(శనివారపు సుబ్బాతాపు)

పుట్టుక - చిన్నతనము

ఈయన ఆమెరికాదేశములో ఫిలాడెల్ఫియా అను పట్టణమున జన్మించెను. ప్రస్తుతము రమారమి 40 సం॥ కములు వయస్సుండును. ఆ 1903 లేక 1904 సం॥ కములలో నీయన క్రైస్తవమతబోధకుడుగా స్వంత ఖర్చులమీద హిందూ దేశమునకు వచ్చెను. ధనికుల కుటుంబములో పుట్టి నప్ప టికిని చిన్ననాటనుండియును నేషభావలయ ఇష్టములేనివాడై పీడలయెడల సానుభూతి చూపుచుండుటకలగు. వీరి కుటుం బము ఆమెరికానుండి బ్రిటనుదేశమునకు కొంత కాలము మాచెను. బ్రిటిషుదేశచరిత్ర యాయనకు ముఖ్యమైనది గావున యాకథలనే ప్రజలకు తరుచుగ బోధించెడివాడు. హిందూదేశ ములో ఆకుగునెట్టినది మొదలు హిందూదేశమును తన మాతృ దేశముగా నెంచుకొని యీదేశము బాగుకై పాటుపడుచుండెడి వాడు. భరతఖండమునందున్న ముగిలవాడియొద్దకు వెళ్లి తరుచు వారి కుటుంబసంగతులను మతమును తెలిసికొనుచు వారి యిండ్లలో కుమారునివలెనే మగలుగొనుటకలను.

సాంఘిక సేవ

1905 ము లగాయతు హిందువులలో కుష్టురోగుల యెడలను, తల్లి తండ్రులు లేని పిల్లల యెడలను సానుభూతి కనబరచుచు తనయావచ్చక్రి వినియోగించెడివాడు. సిన్హా కొండలపై నివాసము చేయుచు పంజాబుగాష్ట్రీ నంతయు పర్యటనము చేయుచుండెడివాడు. శీతకాలముందు మంచు విస్తారము కురియుచు నతిశీతలముగా రేయింబగ భుజ్జువును గయి తము పల్లెగ్రామాదులకు బోవుచు 2 కాచికపుడు ఊరు నెలు పలనుండు చెట్టుకింద నివాసము చేయుచు తనదీవితమును సన్యాసివలె గడపి అన్నివిధములైన సహాయముల ప్రజలకు చేయుచుండెడివాడు. తీరిక సమయములలో భగవద్గ్యానము చేసెడి వాడు. ఎవరు ఎటువంటి ప్రశ్నలు చేసినను వాటి కన్నిటికిని తగిన సమాధానము చెప్పేవాడు. ఏజాడవారి యిండ్లవద్ద వ్రేను బీదలు ధనికులు అను చేప మెరిచక అన్నమును భుజించెడివాడు.

లాహోరులో సడికీకాలముందు స్పృహకవ్యాధి వ్యాపింప రోగులకు పట్టణము వెలుపల చాపలచే గుడారముల నెలకొల్పి ఆ గుడారములవద్ద డాక్టర్లు, నాకర్లు, పాకవాగ్దరు తప్ప తదితరులు ఎవరు వెళ్లకుండానుండే సమయములందు ఆ రోగులకై తన యావచ్చక్రి వినియోగించి నేవచేయుచు భగవంతుని ప్రార్థనలు యీహోగవిముక్తికై గలుపుచుండెడివాడు. ఢిల్లీయందు ఎఫ్. జె. వెస్ట్రునుగారు కెల్లబిడ్డి యూనివర్సిటీకి అధికారిగ నుండగ అవ్వోటికి తరుచువెళ్లి బాంబరకు సాంఘిక సేవను గురించి తరుచు బోధించెడివాడు.

మతము వికమత్యము

శ్రేయజాతులు వారికుండు గౌరవములు హక్కులు తదితరజాతుల కుండవలెనని బోధించుచు ఆంధ్రులైతగు ప్రయత్నములు చేయుచుండెడివాడు. ఏజాడవారైనను క్రైస్తవమతములోచేరి క్రైస్తవుని పాతములన్నియు ఆచరణలో తెట్టిన నట్టివారలో నొకరికొకరు వివాహములు చేసుకొనుటకు మెంబర్లు తమ యధికారములను వుత్తరువును జరుపగల శక్తికలవారి నంతలేదు. కమిటీమెంబర్లకు ఆయాతాలూకాల దేవస్థానముల పట్టి నిచ్చియుండలేదు. కమిటీమెంబర్ల కాగితములను, జాబులను ఉత్తరువులను ప్రచారము చేయుటకు ఒక నాకర్రియైననులేదు: సదరుదేవస్థానముల కమిటీ మెంబర్లకు గుమాస్తాగాని, పోస్టేజి వర్తకాలకు ద్రవ్యముగాని నిధిగానిలేదు. ఇప్పటికి ముప్పది యారుయేడ్లక్రిందట నుండిన లోపములు ఒక్కటి యైనను ఈ సరిక కుదిరిన ట్లగపడదు.

మరమ్మత్తులు.

౧౮౮౮ సంవత్సరపు 2 వ అట్ట ననుసరించి “దియెన్సి యంటు మాను మెంట్సు ప్రిజర్వేషనుఅట్ట” క్రింద దేవాలయము లు మరమ్మత్తు లత్యావశ్యకములు దేవస్థానముల అట్ట సవరణ లో వైయావత్త సంగతులను మరన్ని దేవస్థానపు కమిటీమెం బర్లు వృద్ధులను, అశక్తులను, తమలోతామే తీసివేయుటకున్న కొత్తి మెంబర్లు యావత్త మెంబర్లు అనుటకు బదులుగా మాడువత్సరముల కెక్కువ ఈగౌరవపున్యోగము జేయగూడకని నిర్మి ప్రతినిమ్యా తాలూకాకు యొగుగురు మెంబర్లు యేర్పరచ బడుటకు తగు సవరణ లతిజరూరగా కావలసియున్నది.

అర్హులు కాని తదితరులు జాత్యంతరవివాహములలో పాల్గొనుట కష్టసాధ్యమని చెప్పిడివాడు. తీసికె ఆదర్శముగా నీయనే చైనాలో కోటగురా పర్వతప్రాంతములకు టిప్పాంటి: నింగు విషయమై వెళ్లినపుడు అచ్చట క్రైస్తవమతములో చేరిన నొక రాజపుత్ర స్త్రీని వివాహమాడెను. ఈ సంగతి తనతల్లికి తెలియబరచెను. ఈ వివాహమునకు హిండువులు, క్రైస్తవులు, యూరశియనులు మొదలగు యితల స్నేహితులందరు వచ్చిరి. ఈ వివాహసంతోషము తల్లి ఆజ్ఞవలన ఆమెరికాకు భార్యా సహితము వెళ్లి కొంతకాలముండి తల్లి సహితముగ హిందూ దేశమునకు వచ్చెను.

కష్టములు

హిందూదేశములో తమవిషయములో అంబా లా ప్రాంతమునందున్నపుడు అచ్చటి ప్రజలు యితనిని కొన్ని కారణ ములవల్లను చంపుటకు ప్రయత్నింపగా కొంతమంది స్నేహి తులవల్ల ప్రాణమును కాపాడుకొనెను. లాహోరు ప్రాంతము లలో సాంఘిక సేవ చేయుచుండగా నొకసారి దారి తప్పి మంచుకుపానుకల్ల మణి మాసన్నమగుట, పై ఫాయి డు జ్వరమువల్ల నొకసారి బాధపడుట, ఈకష్టములు అన్నియు భరతఖండవాసుల అత్యప్యమవలన తప్పివాడై పునర్జీ వితుడయ్యెను.

ప్రభుత్వమునకు సహాయము

బ్రిటిషువారికి జ్యోతులకు జరిగిన ఘోరసంగ్రామములో నీయన యిండియన్, ఆర్మీలో సహోగిగానుండి చాల ప్రజలను పల్లెలనుండి తీసికొనివచ్చి మిలిటరీగా చేచ్చెను.

ఆ సహాయవాది

1919 సం॥ రంలో పంజాబులో మార్షలులా ప్రయోగించినపుడు, సర్ మెకలూడ్వయరునకు మార్షలును ఖండించుచు నుత్తరమును వ్రాసెను.

1920 సం॥ లో నేషనల్ సెల్ఫ్రియలై జేషను అను పుస్తకమును వ్రాసి ప్రచురించెను. ఈ పుస్తకమునందున్న వ్యాసములవల్లనే యాయనయొక్క జాతీయతను ప్రజలు గ్రహింప గలరు.

కాంగ్రెసునందు జేరి కాన్ఫిలన్సుల లాభములేని ప్రభోధముచేయుచు మహాత్మాగాంధీ పంజాబు రాష్ట్రమున మటి కొన్నిప్రాంతములలో నుత్తరదేశమందు పర్యటనము చేసినపుడు యాయనకూడ మహాత్మునితో పర్యటనము చేసి ఆ హిం స, శార్వర్యరామిశ్యము మొదలగు సంగతులనుగురించి చక్కని యుపవాసముల నిచ్చెను.

గుర్తులు-ఆహారము

భరతఖండవాసులు ధరించు మామూలు వస్త్రములకే ధరించుచు నెల 1 కి రు 5 లు విలువగల ఆహారమును భుజించును.

జిత్తు

3 డిశంబరు 1921 నెల ౧౮ రంన రైలులో ప్రయాణము చేయుచుండగా, నల్లగుచ్చేసి లాహోరు నెంట్లు జయిలులో నుంచి 19 వ తేదీని విడారింది వేయూర్యములు పూచీకత్తును 5 వేలకు 2 రి జామీను 6 నెం.లు విడిచెను నిధించిరి.

అట్టి సమయమున నీయన ప్రభుత్వమువారు “నేను హిందూదేశపుక్రైస్తీని వివాహమాడితిని, హిందూదేశపు భూమికి జమీందారును హిందూదేశము నాదేశము. హిందువుల దున్నులను నేను ధరింతును గనుక జములులో నన్ను నా సోదరులైన హిందూదేశీయుల వలెనే చూడవలెనగాని గౌరవముతో చూడవలదు.” అని చెప్పెను.

కడపమండల జాతీయోపసంఘము

ఈనెల ౧౮-౧౯-౨౦ (వైశాఖము ౭లు గురువారం రోజున కడప మండల జాతీయసంఘము కడపమండల జాతీయ సంఘ కార్యాలయమునందు సమావేశమగును.

కార్యక్రమము

౧. జిల్లా సంఘాధ్యక్షుని ఎన్నిక. ఆంధ్రరాష్ట్రబోయోపసంఘమునకు సభ్యులను ఎన్నికొనుట) 2 జిల్లాసంకార్యనిర్వాహకవర్గపు సభ్యుల నెన్నికొనుట మొదలగునవి జరచు గును. ఆనాటికి ఆంధ్రరాష్ట్రబోయోపసంఘ కార్యదర్శిగారగు సి. రాజగోపాలాచారిగారుకూడ వేంచేయుదురు. కాబట్టి ఆ సభకు జిల్లా సంఘసభ్యులందరు రావలెనని ప్రార్థన.

గుల్లపల్లి పున్నయ్యశాస్త్రి

కడప మండల జాతీయసంఘ కార్యాలయము

ఆయుర్వేద శాస్త్రవిషయములు

నారాయణం కేశవాచార్యులుగారు.

(అతిసారము, లేక గ్రహణి)

ఈ గ్రహణివ్యాధి నే మనవారు అతిసారమనియు, అతి విరేచనమనియు పిలుచుచున్నాము. ఈ వ్యాధిని యాంగ్లేయ భాషయందు 'డైరేయా' యని అంటారు. ఈ వ్యాధి వెళ్ళకారణములవలన గలుగును. పలుకెఱుంగుల నీవ్యాధి మన చేతంబున గలుగుచున్నది.

ఈ అతివిరేచనములు త్రివిధంబులు, అందు ప్రథమము కఠరా ముందు నేర్పడునది. ఇతర వ్యాధులలో గలుగునది రెండవవిధము. మూడవవిధము చీము, నెత్తురు మొదలగునవి మలముతోనుచ్చుటకు ముందు స్థితిలో గలుగునదియై యున్నవి. ఇదియునుంగాక, మరొక విధమగు. వాల్చిటిని వివరించెద.

(1) రేగుదలవలన విరేచనముగ విరేచనములు (2) గాలియందు మోడిమిమార్పుచే గలుగు అతివిరేచనములు. (3) కొంకులయందు కలుగు అతివిరేచనములు. (4) పసిబిడ్డల సంభ్రమమగు అతివిరేచనములు. ప్రత్యేకమున, ఈ అతిసార వ్యాధియందు ముందు నేవించుటకు ముందుగా ఈ విరేచనములు వై సదవారిచిన మూడు విధంబులలో, తేలిక సంతాపించి వచ్చుచున్నచో, వైద్యుడు గ్రహించి, అందులకు చికిత్సజేయుట ముఖ్యమైనది.

(1) రేగుదలవలనగలుగు విరేచనములు

ఈ విరేచనములు, కొన్ని విషయములలో, అరుగని భోజనపదార్థములను తీసికొనుటచేతను, తల్లిపానపదార్థములు పక్వముకాని ఫలములు ఉడుకడటి కూరగాయలు మున్నగు నవి భుజించుటచేతను, నేవినపులు లోపలికి నేవించుటవలనను, వైద్యము విశేషముగ నుండుటవలనను, కలుగును. మఱియు విషపదార్థములను నేవించుటవలనను, సుడకీతోష్ణములు నకస్యాత్మక మానుటవలనను, విస్తారము భుజించుట చేతను, క్రిములుండుటచేతను, మలమును విసర్జింపక అపియుంచినను ఈ అతిసార మురొగము కలుగుచున్నది. తీర్చకత్తి తగ్గుట అతిసారమునకు మొదటికారణము.

చిన్నములు

ఈ అతివిరేచనరొగికి, ఆ గు విరేచనములు, నురుగుతోగూడిగాని, భుజించినపదార్థము శీర్షముగాక పదార్థము రీతిగ నే వెలసెడుటగాని, తటస్థించి, చీరాకుపసురు, పసుపు పచ్చ, లేక తెల్లరంగున గలిగి డుర్బల్యవ్యాసనతో గుడ, గుడ, వ్యధి బుట్టుకు బయలుపడెను.

2. గాలియందు మోడిమియొక్క మార్పువలన గలుగు

అతివిరేచనములు

ఈవిరేచనములు ముఖ్యముగ వాయువునందలి మోడిమితో నకస్యాత్మక గలుగు మార్పువలనను ఆకస్మిక కీలమువలనను తడి బట్టలను ధరించుటవలనను గలుగును. ఎండలో దిగుటవలనను దుర్బల్యవాయువులను బిచ్చుటవలనను మనస్సంకుటమువలనను, మిక్కిల్-కృష్ణము ఈవ్యాధి రావచ్చును.

3. పర్వతప్రాంతములలో కలుగు అతివిరేచనములు

పర్వతప్రాంతములం దొకవిధమగు అతివిరేచనములు గలుగును. దీనిని ఇంగ్లీషునందు 'హిల్ డయెరియా' అని పిలువబడును. విశేషము హిమాలయపర్వత ప్రాంతములం దీవ్యాధి గలుగుచుండును. అన్ని విధములగు అతివిరేచనములలో నది నష్టమైనది. ఇట్టివ్యాధికి సంబంధించినపుడు విరేచనము లగునపుడు ఆచార్యముగ నుండును. చక్షువునందు నున్న పునీర్వల నురుగుగట్టి అగుచుండును. ఇంకను అనేకలక్షణములతో నీవ్యాధి గూడి యుండును. ఇట్టిస్థితియం దుత్తేదచేసిన జ్వరముగూడ రావచ్చును. అట్టిచిట్టివిరేచనము లగునపుడు, చీము, నెత్తురుపడుట తటస్థించి వ్యాధిగ్రస్తునికి నిస్త్రాణిత మరణముగూడ చాటిల్లను.

4. పసిబిడ్డలసంబంధములగు అతివిరేచనములు

ప్రతిదినము సాధారణముగ తుట్టుకుదకు మూడుపక్షా యములైనను విరేచనము లగుచుండుట క్రేయస్కరము. పసిబిడ్డలకు ముఖ్యముగ నాహారపదార్థములలోపములవలనను నీళ్ళయందు తిరుగుటవలనను విశేషముగ చ్చనిగాలి తగులుటవలనను కడుపు ఉబ్బించుటవలనను పేగులు మెలిచేయుటవలనను సాధారణ అతివిరేచనములు గలుగవచ్చును. ఈ విరేచనములు ఈ వివరించినమాదిరిగ తటస్థించినచో, వాటిని కనుగొని, తగు మన నివారించుకొనుట మంచిది.

విరేచనము, జ్వరములేనపుడు పసుపుపర్ణము గలిగియుండు అహారోపమువలనగాని లేక, గాలియందలి మాపుల గాని గలుగునని గ్రహించవలయును. విరేచనము, ఆకుపచ్చ లేక, పసుపుపర్ణము గలిగి, పులిసినవానన గలిగి తినిపదార్థము తినినట్లు వచ్చుచు, తెల్లగానుండిన, ఆహారము పసిబిడ్డలకు సరిపడలేదని కనుగొనవలయును. అట్టి తరణమునందు, వాటిగూడ కావచ్చును. నీళ్ళవిరేచనములను, మలబద్ధకమును గలిగి, లేని పొనిది వచ్చుచుండిన, మలబద్ధకముగదా! యని గ్రహించవలయును. ఇక కలరా విరేచనము తెల్లండునో యని తెలిసికొనవలయునన్న, ఆ విరేచనములు, ఆకస్మాత్తుగా గలిగి, ఆకు

పచ్చవర్ణము కలిగి, మిక్కిలి నిస్త్రాణిత ముండును. ఆ సమయముందు, చీము, నెత్తురుగూడ పక్షమండిన, వ్యాధి అతిశయించుచున్న దని గ్రహించవలయును.

రొగి గమనింపవలసిన ముఖ్యవిషయములు

బలము గలిగిన పురుషుడైనను శ్రీయైనను, అతిసారవ్యాధిచే కష్టపడునపుడు, ప్రారంభముననే తీర్చకత్తి కలుగుటకు 'లంకణము' జేయుట యుత్తమము. అతిసారపు రొగవలనకు కడుపుబ్బరము, నొప్పిచే తాధగనుండునచో, వాటి కలుగుటకు ప్రయత్నించుట క్రేయస్కరము. ఈ అతిసారమునకు అశీర్షమే కారణమై యుండునని ముఖ్యముగ తోచినచో 'లంకణము' తప్ప మరొకమందు నేవించుట యవసరము. ఈవ్యాధి బలిగిన రొగికి మిక్కిలి ఆకలిపుట్టినపుడు భోజన మొసంగ వలయును. భోజన మనగా తేలికభోజనమగు సగ్గులియ్యపు నావగాని బియ్యపునూకలనావగాని వొసంగవలయును.

ఆంగ్లాయుర్వేద యూనానీచికిత్సలు

(1)

రొగికి విరేచనము చక్కగ లేకున్న పాలక తులము కరక్కాయచూర్ణము మోడినీటితో కలిపి నొసంగిన విరేచనము చక్కగ యగుటయే కాక, అతిసారముగూడ తగ్గును. ఈవ్యాధి యందు రొగికి ఆముదము కొద్దిగ కాయుటవలనను లోపలికి నేవించుటవలనను కుఱు మొసంగును. వేదామూర్తిక చమురు రాచుకొనిన తరువార రొగి స్నానము చేయవలయును. లోపలికి తీసికొనుటకు ఆముదము మిక్కిలి ప్రయోజనకారి. రొగులు పిల్లలైనచో, ఆముదముకు తగినట్లు $\frac{1}{2}$ తులము మొదలు 1 తులము వరకు ఎంత ఆముదమో అంతపాలతో కలిపి నొసంగవలయును ఆముదము రొగికి అసహ్యకరముగ నుండినచో కొంచెము కొంత పొడికలిపి ఒసంగవలయును. ఆముదము అసలే అసహ్యమొనచో, నీళ్లు, చక్కెర, నిమ్మరసము మొదలగు మూడింటితో తయారుజేసిన పక్వతుతో కలిపి యొసంగవలయును. ఏలూగెనను, ఆముదము నేవించి కడుపు కుభ్రపరచి, జీర్ణకత్తి కలిగిండు మందు లొసంగవలయును. ఆలూగుచేసినచో అతిసారము అంత రించును. బిడ్డలకు ఆముదము మిక్కిలి మంచిది. నెద్దవారలకు నుమరొక జొన్న ఆముదమునందు, నుమారు 18 బొట్టు హేపులలో విక్రయించుకొనిన నిచ్చుటవలన గుణమిచ్చును. లేకున్నచో, నీళ్ళవిరేచనముతోగూడ కడుపునొప్పి యున్నచో, ప్లా నెరోగడ్డ సంబంధించు మోడికప్పపొసి కడుపును కాచవలెను. అంతట కడుపు మీద ప్లా నెరో కప్పటించుచిది. మాచికాయచూర్ణము ఒకభాగము దాచిన చక్కెరచూర్ణము అర్ధభాగము కలిపి దినమునకు 3 పర్యాయములు యిచ్చిన విరేచనము కట్టును.

(2)

రెండవవిషయములో సాధారణముగ మనము జాగ్రత్తగ నుండినచో అతిశీర్షము చీము నెత్తురు పక్షానికి రానియ్యక జాగ్రత్తగనుండవలెను. అస్థితియందు విరేచనమున కియ్యకాదు. ద్రవ పదార్థమగు నాహారమొదలగు అహారమువలన నెంతోగుణమిచ్చును. విరేచనము రక్తముతో పడినచో, 2తులముల తేనె కెమిత్తచక్కెర వెన్న కుమభాగములు చేర్చి భోజనమునకు ముందు నొసంగవలయును.

బిస్కల్ సజ్ వైట్రస్ 30 గ్రా, సలాల్ 15 గ్రా సారా వైకార్బన్ 15 గ్రా 3 భాగములుగాచేసి మోతాదున కొక్కొక్క బొట్టును చొ! దినమునకు 3 పర్యాయములు యివ్వవలయును.

మూడవవిషయంబున, మన పర్వతప్రాంతములయందుండినచో, ప్లా నెరో మెంటునే ధరించుట మిక్కిలి క్రేవము. పాలను ఆహారముగ నెక్కినట్లు ప్రయోజనకారిగ నుండును. కడుపుబ్బరించి, పులిలేపులువచ్చుచున్నచో ఒకబొట్టు కార్బొలిక్ ఆసిడ్డునుగాని, క్రియోసోల్ నుగాని కొద్దిగ చక్కెరను దెచ్చి దాని వై యాబొట్టవేసి నేవించవలయును.

ఇక నాళవీచయమున, వ్యాధిప్రారంభమునందుండగనే, ఒక సంవత్సరమునకు వైకెన్నచో, ఒక డ్రామును, సంవత్సరమునకు లోపలున్నచో $\frac{1}{2}$ డ్రాము మంచి ఆముద మిచ్చుట వలన గుణ మియ్యగలదు. ఆ పుటికి విరేచనములు కట్టకు నన్నచో వయస్సు ననుసరించి కార్బొడిన్ యిచ్చిన నుగుణ మొసంగును. విరేచనములు తెల్లగా నుండినచో ఒక డ్రాము బ్రాండిలో, 1 గ్రాము ఫోస్ఫోరస్ లిత్, కలిపి, అసాల్యూమినో, 1 లేక 2 బొట్టును చక్కెరవైవేసి దినమునకు 2 సార్లు యిచ్చిన నుగుణ మొసంగును. అన్ని విధముల అతివిరేచనములకు పసిబిడ్డలకు పేగులవై (అనగా జొట్టుమీద) ప్లా నెరో జొట్టుట మిక్కిలి క్రేవము.

అయితే, గట్టిశ్రీలకు గలుగు, ఛ్చ, అతిసారములకు, కొంత మారేడుమందు, వీటిని కషాయమువైట్టి, అండు యనవేపిండి కలిపి పుచ్చుకొనిన, మంచుగుణమిచ్చును.

ఈదిగువ తెలుపబడిన బ్రాంచీలను ఏజన్సీలను ఏర్పాటుచేసియున్నాము.

సదరు స్థలములలో, మా క్యాటలాగు ధర ప్రకారము ఔషధములు విక్రయించబడునని ఇం మూలముగా ఎల్లరకును తెలియజేయు చున్నాము.

బ్రాంచీలు

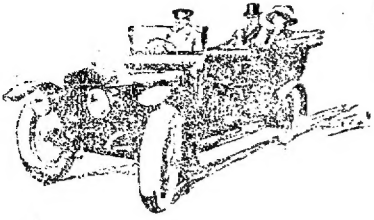
1. హంటురోడ్డు:—సెం 185, హంటురోడ్డు, మద్రాసు.
2. తిరువళిక్కేణి:—సెం 149, హైదరాబాద్, తిరువళిక్కేణి, మద్రాసు. కన్ సల్టింగు వైద్యులు, భిషగ్వర టి. లోక నాథ మొదలియురు.
3. టంక కాలవీధి:—402, టంక కాలవీధి, బార్లిబెన్, మద్రాసు. కన్ సల్టింగు వైద్యులు, భిషగ్వర రంగాచార్యులు, ఏ. ఎమ్. ఏ. సి.
4. తిరుపతి:—హైదరాబాద్, తిరుపతి (చిత్తూరుజిల్లా). కన్ సల్టింగు వైద్యులు, భిషగ్వర ఎస్. రాజారాంరావు, ఏ. ఎమ్. ఏ. సి.

ఏజన్సీలు

1. తిరువళిక్కేణి:—ది ఇండియా మెడికల్ స్టోర్స్, సెం 10, హైదరాబాద్, తిరువళిక్కేణి, మద్రాసు.
2. హంటురోడ్డు:—ది సెంట్రల్ స్వేడీ స్టోర్స్, హంటురోడ్డు, మద్రాసు.
3. బార్లిబెన్:—మెసర్స్ ఏ. ఎస్. రావు అండు సన్ 282, లింగిచెట్టివీధి, మద్రాసు.
4. బార్లిబెన్:—టి. దురైకణ్ణ పిళ్లెగారు, (ప్రావైటరు, ది ట్రైపుల్ టింగు ఇన్ స్టిట్యూటు, 21 మంగమ్మకో వీధి, మద్రాసు.
5. బార్లిబెన్:—టి. దురైకణ్ణ పిళ్లెగారు, (ప్రావైటరు, ది ట్రైపుల్ టింగు ఇన్ స్టిట్యూటు, 263, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.
6. బొంబాయి:—ఎమ్. ఎస్. భావ్యంగారు, పోస్టుబాక్స్ సెం 689, పోర్ట్ బొంబాయి.
7. బెంగళూరు సిటీ:—మెసర్స్ టి. సి. ఎస్. మణియం అండు కో, జనరల్ వర్తకులు కమిషన్ ఏజంట్లు బెంగళూరు సిటీ.
8. మధురాంతకం:—ఎమ్. ఎస్. వరదాచారి గారు పబ్లిషర్లు వీధి, మధురాంతకము.
9. నాగపట్నము:—టి. విశ్వలింగముగారు 37, కొమారు కోవిల్ వీధి, నాగపట్నము.
10. మదనపల్లె:—ది మదనపల్లె ఆర్బ్ కో ఆపరేటివ్ సొసైటీ అండు స్టోర్స్ లిమిటెడ్, మదనపల్లె.
11. హొన్నేట:—రావుబహదూరు సి. హెచ్. గొడు, బెర్హం.
12. బెర్హం:—వి. రామవేందరావు గారు, ఆర్బ్ జింగు ఇన్ స్పెక్టరు, ఇండియా ఈక్విటబుల్ ఇన్ స్ట్రూమెంట్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్. "నారంగిలూరు" బెర్హం.
13. నంజ్యాల:—ఆయుర్వేదభూషణ తెలికపల్లె రామకృష్ణ శాస్త్రి, నంజ్యాల.
14. భవాని:—వి. ఎస్. కృష్ణస్వామ్యగారు, రివెజెన్ టెవ్ టీ అండు ఏజంట్లు, ది మైసూరు గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అండు మ్యరేజి అసాన్సరెస్ కంపెనీ లిమిటెడ్, భవాని.
15. నేలం:—కె. శేష అయ్యంగారు గారు, జనరల్ వర్తకులు, అండు కమిషన్ ఏజంట్లు, 171 ఏ/18 మూడవ ఆగ్రహారము, నేలం.
16. కోయంబుత్తూరు:—ఎస్. పళ్ళెనియప్ప మొదలియురుగారు, 16/56, చిన్న బజారు వీధి, కోయంబుత్తూరు.
17. రంగూను:—మెసర్స్. ఎమ్. ఏ. నారాయణ అండు సన్, 37—16 వ వీధి, రంగూను.
18. నెల్లూరు:—వి. కె. ప్రసాదరావుగారు, శ్రీ సింహపురి స్వేడీ స్టోర్స్, 744, తిప్పరాజువారి వీధి, నెల్లూరు.
19. బెజవాడ:—ఆయుర్వేదవికారణ పి. రామచంద్ర శాస్త్రి గారు, చరకనికేతనము, బెజవాడ.
20. గుంటూరు:—డా. రాజారావుగారు, గుంటూరు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ లిమిటెడ్ హొన్నేరోడ్డు హంటురోడ్డు మదరాసు.

గ్యాల్వీన్ మోటారు పాఠశాల

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై స్టేషన్ కెట్టు గెవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస్ దొరికును. భోజనమునకు నెల 1-కి రూ 16 లు చొప్పున కట్టించవలెను. (11)
GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.
Post Box No. 1004, Kilpauk, Madras

కుష్టు రోగ నివారణి

యోగ్యతాపత్రములు (873)

కుష్టు రోగములు నివారణ కావను అనుమానముతో వ్యాధి యేల వృద్ధిపరచుకొనెదరు? కేసు 18 సం॥ర ములనుంచియు నాన్నే హితులు కొందరు 5, 6 సం॥ర ముల నుంచియు, కుష్టుము స్పర్శజ్ఞానములేని మచ్చలు, పొడలు (Coloured spots) మొదలగువాటిచే బాధపడుచుంటిమి. వీరి "కుష్టు రోగ నివారణి" సేవించి రోగవిముక్తులమై చాలసఖముగా యున్నాము.
N. వెంకటరెడ్డి, భూస్వామి, కంఠేరు కృష్ణాజిల్లా అష్టాదశ కుష్టు రోగములను, కుడుర్కుటలో దీనినిమించి: దివ్యావధము లేదు. గణములేదని ఋజువుచేయువారికి రు 116 లు బహుమానము "మా కుష్టు రోగ నివారణి" ఘనకవిని మాయ కుష్టు రోగాంతకములు బయలుదేరుచున్నవి. జాగ్రత్త. 2క నెల దినములకంటె అధికముగా సరిపడుచుండు డబ్బా రూ 6-0-0 ది రెడ్డి అండ్ కో, గోపాలపురం. (8838-878) కొత్తపేటపోస్టు (గోదావరి జిల్లా)

107-108 డిగ్రీల యెండ వేడిమి తెలియకుండు టెన్లు?

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

ఆయుర్వేదములకత్తెలము

ను ప్రజనిత్యము తలకురాచుకొని స్నానముచేసిన ఎంత ఎంతవేడిమిగాని తెలియదు. ఈ కత్తెలము కండ్లకును, మెదడునకును చలనశక్తిగించి, నరములకు బలమునిచ్చి, మామపోట్లను నిర్మూలముచేయును; తలనెప్పలను బోగొనాను; అతనిద్రను, నిద్రలేమిని బోగొట్టును; నెరసిన వెంట్రుకలను నలుపు చేయును; పట్టుకుచ్చువలె వెంట్రుకలను బెంచును. వడదెబ్బలను రానియ్యదు. యోచన చేయువారికి ఇది మిక్కిలి మంచికత్తెలము. సమస్తమైన నేత్రరోగములకును, శిరోరోగములకును జగత్ప్రసిద్ధిచెందినది. ప్యాకింగు, పోస్ట్జిఖర్బులు ప్రత్యేకము. ధర 6 అప్పన్నుల సీసా రూ 100. [క్యాటలాగు ఉచితము. ఆయుర్వేదాశ్రమం, నెం. 41 ఆచారపువీధి, మద్రాసు. తంతిఅడ్రస్:-పండిట్, మదరాసు.

ది ఇన్ డెపెన్ డెంటు ట్రేడింగు కంపెనీ

76-భాస్కరవీధి, బొంబాయి.

మాది, నూలు, బంగారము, వెండి, కాయధాన్యములు మున్నగువాటిలో వ్యాపారము నడపుటకు కమిషను ఫుచ్చు కొని ప్రతిజాగాలోను అమ్మకము చేయునట్టియు కొనుగట్టియు ఏజెంట్లు కావలెను. వివరములను జూబు వ్రాయవలెను. (57)

అశ్వగంధాదిలేహ్యము

అశ్వగంధాదిలేహ్యము చిర కాలమునుంచి శరీరములో జీర్ణించిన దిట్టకొంగిరోగము (గుర్బాయి)ను బోగొట్టును.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:- బలము గలిగియున్న. జల దీప్తి నిచ్చును. కృశించిన వాగులకు మంచిది.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:- వాతపురోష్ణము, ఆమ వాతవోష్ణమును బోగొట్టును.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:- నరములకు శలుశ్యమును యిచ్చును. ధాతువృద్ధిచేయును.

10 తులముల వెల రూ 1.

40 " వెల రూ 3.

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి

బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మనెజరు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

19, హానిస్ రోడ్డు,

మాంబురోడ్ - మదరాసు.

(శుక్ర)

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుద్ధతను పోగొట్టుకుండు శీతలైక గాంచినది. ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకాండం ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు భరితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 ఘనపవాడి, బొంబాయి

ముఖ్యగవనింపు

1920-వ సంవత్సరం ఆగస్టు నెల మొదటి తేది నుండి అన్నిధరలు మార్చబడినది.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.,
Elphinstone Road, Bombay.

ఇప్పటి కాలము ననుసరించి మిక్కిలి నమ్మకముగాను, తప్పక గుణము నిచ్చునట్లును ఆయుర్వేద ఔషధములను తయారు చేయుచున్నాము.

హిందూదేశమునందు జరిగిన ఆయుర్వేద వస్తుప్రదర్శనము లన్నిటిలో బంగారు పతకములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నారు.

పై కనిన విలాసమునకు వ్రాసినచో ధరల పట్టి పంపబడును.

జాండూ పర్మస్యూటికల్ వర్క్స్

ఆయుర్వేద యావధముల జేయువారు

(388) బొంబాయి నెం 13.

ది ఆంధ్ర ఇండిస్ట్రియల్ ట్రేడింగు కంపెనీ, పోస్ట్ ఏజెంట్లు: కాకినాడ.

స్వరాజ్య పద్యములు, పాటలు.

1. మహాత్మాగాంధీ ప్రబోధపద్యములు 0-1-0
2. మహాత్ముని దివ్యవాణి (వచనము) 0-1-0
3. భారతమాతపలుకులు (పాట) 0-1-6
4. స్వరాజ్యాందోళనము (వచనము) 0-1-6
5. దేశీయపదము (చక్కనిపాట) 0-2-0
6. ఆంధ్రపౌరుషము (పద్యరత్నములు) 0-2-0
7. పంజాబుపాట (బాబ్బిలి కథవలె) 0-2-0
8. దేశీయ కీర్తనలు 40 (పాటలుగలవు) 0-3-0
9. రామదండుపాట (రాధమజన) 0-3-0
10. స్వరాజ్య ప్రబోధపద్యములు 0-3-0
11. మహాత్మాగాంధీ జీవితము 0-3-0
12. స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు (60 గలవు) 0-4-0
13. లోకమాన్య బాగ్గం తిలకు హరికథ 0-8-0
14. స్వరాజ్యదర్శనము (కాంగ్రెసుకథ) 0-8-0

ఇతర స్వరాజ్యగ్రంథములు మావద్ద గలవు. స్వదేశపు స్తకశాల, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

పలు నిద సాదా బంగారు

ఉంగరములు
కంపులు, పువ్వరాగములు
చేర్చి కట్టబడిన

ఉంగరములు మావద్ద తయారుగా నున్నవి
వివాహ సమయములందు,
ద్రామా, సంగ్రహ, మున్నగు వాటిలో నుండు ప్రదర్శన

నవలకు బహుమానముగా నిచ్చుటకుతగినవి సవరం బంగారుకు పూచీ నియ్యదును.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి (1842) అండు కంపెనీ, నగలవర్తకులు. చెనాబజారుకోడ్డు, మద్రాసు.

తామర తైలము

తామర, తీట, మరద మొదలగువాటికి మంచిమందు. తామర, తీట, గజ్జికి మంచి దబ్బి - కి 0-6-0 మాత్రమే. ఆ నేకయెండ్లనుండి యున్న తామర నాలుగైదు సాయలు రాత్రినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసియున్నారు. దీనిని రాచిన మంటయుండిను. చర్మము నలు వెక్కదు. ఆయుర్వేదము దీపో, బొంబాయి - మదరాసు.

మధన కామేశ్వర లేహ్యము

దుర్బలలపాలిటి సంతోష:- మేహము, నిక్కాక, కుక్క నవ్వు, నిస్సక్తు, అతిమాత్రము, మొదలగు వాటిని వారింది మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతోష ప్రాప్తిని, కలిగించు వర్షపాదము. 2 డబ్బిలు చాలును. 20 కు డబ్బి రు 1-4-0. వి. పి. చార్జి 0-8-0 (8851)
రోజుపువ్వు లేహ్యము:- ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో ఆయుర్వేదాశ్రమము 15 కు డబ్బి రు 0-10-0, వి. పి. చార్జి 0-7-0. [1]
పి. కె. పి. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, వెండిపే, నల్లూరుజిల్లా.

దంత చూరము

వెల డబ్బి 1-కి 2-0-0

ఈ ధంతచూరముతో పండు తోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము ప్రవించుచుండును. నోట దుర్బంధములేక యుండును. ఆయుర్వేదాశ్రమము డిపో, బొంబాయి. నగనగారి.

మలయచందనము

గనేరియా అను నెగరోగమునకు కుహ

పథ్యము లేదు. పిచికారితో పని లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల నెగరోగమును మూడు పూటలలో మాన్పును. శ్రీలంకను వ్యాధులకు కూడ ఇది రాశావధము. (1251) డబ్బి 1.1. నెల 2.4-0

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)